

MAGYAR MOLNÁR

a magyar malomipar érdekeinek szakközlönye

az Országos Magyar Malom-Egyesület hivatalos lapja.

Megjelenik havonként 3-szor.	Előfizetési ára: évenként 10 frt. félre 5 frt. Hirdetéseik árszabály szerint.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Erzsébet-ter 19.
------------------------------	---	--

BUDAPEST, 1889. OKTÓBER HÓ 31.

UNGARISCHER MÜLLER

Zeitschrift für die Interessen der ungarischen Mühlenindustrie

offizielles Organ des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes.

Erscheint monatlich dreimal.	Pränumerationsspreis: ganzjährig fl. 10, halbjährig fl. 5. Inserate nach Tarif.	Redaktion und Administration: Budapest V., Elisabethplatz 19.
------------------------------	---	---

BUDAPEST, 31. OKTOBER 1889.

TARTALOM: Egyesületi közlönyünk érdekében. — Szives figyelembevételre. — Az őrési rendelkezés és következményei (Zsácker Ad. igazgatótól). — Nem keres öröslöhögerek. — A malomkövekről. — A buzaszisz sültetősége. — A gabona kezelése a magtárban. — Egyesületi közlönyünk. — Tarifajogok. — Statisztika. — Mészárosi bíróságtól. — Gazdasági közlönyek. — Külföldi. — Kereskedelm és forgalom. — Utéleti tudósítások. — Hirdetések.

INHALT: Im Interesse unseres Verbandsorgans. — Zur gefälligen Beachtung. — Die Betriebs-Reduktion und ihre Folgen (von Dir. A. Zsácker). — Urunde Mahlwälzen. — Ueber Mühlensteine. — Backfähigkeit des Weizens. — Die Aufbewahrung des Getreides auf Schütt-Böden. — Verbandsnachrichten. — Tarifwesen. — Statistikk. — Technische Mittheilungen. — Wirtschaftliches. — Verchiedenes. — Handel und Verkehr. — Marktberichte. — Inserate.

Egyesületi közlönyünk érdekében

az Orsz. Magyar Malom-Egyesület alábbi értesítést teszi közzé:

Szélesgyesek látjuk, tekintettel ama körülményre, hogy az Egyesületünk saját kiadásában megjelent szakközöly meguitulásiáról csaknem egyidejűleg még két más lapot látunk, és pedig „Magyar Molnárok Lapja” cím alatti „egy társulat” kiadásában és „Malom Közöly” cím alatt Löwe B. ur kiadásában is létesített, félrevezetések megállítására céljából, Egyesületünk részéről kijelentem, hogy az Országos Magyar Malom-Egyesület „Magyar Molnár — Ungarischer Müller” című hivatalos közölyne a fent megnevezett lapokkal együtt össze nem létezhet, amint hogy az utóirat Egyesület ama lapokkal semmiféle összeköttetésben nem is áll.

Egyezn okból bitorokunk az érdekelteket arra is kérni, hogy minden, Egyesületünk közölyneinek szánt közölymet, levelet, közölymet stb. pontosan ez címen: „Magyar Molnár — Budapest, Erzsébet-ter 19. sz. címűre” szíveskedjenek, továbbá

kiadó tisztelttel

az ORSZ. MAGY. MALOM-EGYESÜLET

nevelen:

Burchard Konrád

elnök.

Szives figyelembevételre!

Egyesületünk számos alapító és rendes tagja, valoszinüleg azért, mivel egyesületi közölynyünk első, az összes hazai malomközhöz szakközöly számához postai irányban is megküldötték, vagy, a maguk részéről is előfizetéseket küldöven be hozának, szükségesnek látjuk t. tagjaink figyelmébe ajánlani, hogy az egyesületi tagok, és pedig:

1. Alapító- és rendes tagok (az egyesületi alapszabályok II. §-a értelmében) az egyesületi közölynyét ingyen kapják,

2. a pártoló tagoknak pedig mérsékelt előfizetési ár mellett 50% ártólengedéssel beosztják rendelésükét. Tisztelettel kéréjük tehát az Egyesület t. alapító és rendes tagjait, hogy az egyesületi közölynyre előfizetési összegeket ne utalványozzanak, megjegyezve, hogy az eddigi ily módon befolyt összegeket is becses ezimükre visszaküldöttük.

Az Egyesület titkársága.

Im Interesse unseres Verbands-Organes

verpflichtet der Ung. Landes-Mühlen-Verband folgende Verständigung:

Wir finden uns veranlasst, mit Rücksicht auf den Umstand, dass fast gleichzeitig mit der Herausgabe unserer Zeitschrift noch zwei andere Unternehmungen, und zwar „Magyar Molnárok Lapja — Organ der Ungarischen Müller“ (herausgegeben durch eine „Societät“) und „Malom Közöly“ (berausgegeben Herr Bogolyó Löwe) in's Leben gerufen wurden, zur Vermeidung von Irrführungen ausdrücklich darauf aufmerksam zu machen, dass das amtliche Organ des Ungarischen Landes-Mühlen-Verbandes „Magyar Molnár — Ungarischer Müller“ mit den obenwähnten Unternehmungen nicht zu verwechseln und dass der gefertigte Verband mit den obenbenannten zwei Zeitschriften in keinerlei Zusammenhang zu bringen ist.

Aus denselben Grunde gestatten wir uns auch zu ersuchen, alle unser Verbandsorgan betreffende Mittheilungen, Briefe, Sendungen etc., stets mit der genannten Adresse: „Magyar Molnár — Ungarischer Müller“ Budapest, Elisabethplatz 19. versehen zu wollen und zu zeichnen

hochachtungsvoll

für den
Ung. Landes-Mühlen-Verband

der Präsident:

Conrad Burchard.

Zur gef. Beachtung!

Indem viele Mitglieder des Verbandes (gründende und ordentliche) wahrscheinlich deshalb, weil zur ersten, sämtlichen Mühlen des Landes zugeschieden Nummer unseres Verbandsorgans Post-anweisungsbillette begehlet waren, auf dasselbe Pränumerationsträge einsandten, halten wir es für notwendig hiedurch mitzutheilen, dass die Verbandsmitglieder u. zw.:

gründende und ordentliche (im Sinne §. II. der Verbandsstatuten) das Verbandsorgan gratis bekommen, unterstützenden Mitglieder aber zu ermäßigtem Pränumerationsspreise — 50% Rabatt — zur Verfügung gestellt wird.

Wir bitten daher die g. Mitglieder des Verbandes — gründende und ordentliche — auf das Verbandsorgan keine Pränumerationsträge anzusehen und haben wir die bisher eingeflorenen an deren w. Adresse retourirt.

Das Verbands-Secretariat.

Az őrlési redukezió és következményei.

— Züchler Ad. igazgatótól (Budapest). —

A midőn, vagy két hónappal ezelőtt, a budapesti és a nagyobb vidéki malmok összeállottak és az az időszertini viszonyok alapos megvitátása után az augusztus 31-iktől jövő évi ápril hó 30-ig terjedő őrlési redukeziót elhatározták volt, a malmok ezt nemcsak abban a reményben, de abban a, mondhatni csaknem biztos föltervésben tették, hogy a hazai nagy kereskedelmi malmok termelésének ily hosszú időre kiterjedő csökkentése által a buza- és lisztárak között fennálló aránytalanság megszüntethető és sikeresen elhárítható lesz.

Ezen mélyreható elhatározás legtöbb érdekeltjének az időben kifejezett ama nézete, hogy a tervbe vett őrlési redukezió által a lisztben való túltermelésnek az a főöslege, mely az árakat mulhatatlanul erőszakosan le kell hogy nyomja, eltűnethető lesz, részben a gyakorlat tapaszlatásain, részben pedig a budapesti malmok már évek során át közösen egybeállított statisztikájának tanulságain alapul, de alapult továbbá azon az általános ismeretes tényen, hogy — csekély kivétellel — csaknem mind a budapesti malom, legalább akkoriban, a lisztkészleteknek — még a finom liszteknek is — hijjával volt és így reményelhetni velték, hogy ha nyomban nem is valami nevezetes őrlési nyereség jutalma, de legalább az üzletben tűrhető viszonyok — *vesztésely nélkülük* — fognak eredményeztetni.

Mily gyökeresen csalódtunk azonban mindannyian! A buza ma még mindig csaknem ugyanannyiba kerül mint augusztus hó végével, ellenben a lisztárak szünet nélkül folytonosan csökkennek és a finom lisztajtákra nézve a csökkenés métermázsánként már majd egy forintot tesz és dacára annak, hogy a legtöbb budapesti malom ma eladási árai legalább is métermázsánként 30—40 krnyi vesztéséget jelentenek, az eladások ugy a bel- mint a külföldön, még a legmesszebb határidőkre is oly módon erőszakoltnak, mintha legalább is a legfényesebb aratás kilátásával bírnánk, vagy mintha arról volna szó, hogy oly túltermelés eladását kell biztosítanunk, a melyet már egyáltalában nem lesz módunkban irtékesíteni.

Ezt az utóbb említett vesztélyt már valóban nem látom fenforogni, s még akarom kísértetni, hogy ezt a rendelkezésekre álló, bár szerény, de megbízható számadatok alapján be is bizonyítsam.

A budapesti malmok a *hivatalt országos statisztika* adatai szerint

az 1885. évben	5,808,975 mm.
» 1886. »	5,024,738 »
» 1887. »	5,248,926 »
» 1888. »	6,222,099 »
Összesen	22,299,748 mm.
átlagban tehát évenként	5,574,937 mm.
illetőleg hetenként	107,210 métermázsá

Die Betriebs-Reduction und ihre Folgen.

— Von Dir. A. Züchler (Budapest). —

Als vor circa 2 Monaten die Budapester und die grösseren Provinz-Mühlen zusammentraten und nach gründlicher Erörterung der damaligen Verhältnisse sich zu der Betriebs-Reduction ab 31. August bis 30. April n. J. entschlossen, so geschah dies nicht allein in der Hoffnung, sondern sogar in der fast sicheren Voraussetzung, dass mit der auf so lange Zeit hinaus reducirten Erzeugung der grossen Handelsmühlen Ungarns dem bestehenden Missverhältnisse zwischen den Weizen- und Mehlpreisen werde erfolgreich gesteuert werden.

Die damalige Annahme der meisten Interessenten an diesem tief einschneidenden Schritt, es werde mit der beabsichtigten Reduction jener Ballast einer Ueberproduktion von Mehl, der immer die Preise gewaltsam herabdrücken muss, beseitigt, stützte sich theils auf die practische Erfahrung, theils auf die von den Budapester Mühlen seit längeren Jahren gemeinschaftlich zusammengestellte Statistik; sie basirte sich ferner auf die allgemein bekannte Thatsache, dass mit wenigen Ausnahmen fast sämtliche Budapester Mühlen wenigstens zur Zeit ohne Vorrath von Mehl — selbst in feinen Nummern — waren und so glaubte man hoffen zu können, dass wenn auch nicht sofort ein bedeutender Mahlohn als Entlohnung, so doch wenigstens erträgliche Verhältnisse im Betrieb — *ohne Verlust* — resultiren werde.

Wie arg haben wir uns Alle getäuscht. Weizen kostet heute fast genau noch soviel wie zu Ende August, aber die Mehlpreise gehen continuirlich zurück, und bei den feinen Sorten beträgt der Abschlag fast einen Gulden per Mtr. und trotzdem die heutigen Verkaufs-Preise der meisten Budapester Mühlen einen Netto-Verlust von mindestens 30—40 kr. pro Mtr. involviren, wird der Verkauf im In- und Ausland auf die weitgehenden Termine in einer Weise forcirt, als hätten wir eine neue brillante Ernte in Sicht, oder als handle es sich darum, den Verkauf einer Ueberproduktion zu sichern, die später überhaupt nicht mehr untergebracht werden kann.

Dies letztere nun scheint mir keineswegs der Fall zu sein, und ich werde versuchen, es an Hand des bescheidenen, aber in verlässlicher Weise mir zur Disposition stehenden Ziffern-Materiales zu beweisen.

Die Budapester Mühlen vermahnten laut *officieller Landesstatistik*

im Jahre 1885	5,808,975 Mtr.
» » 1886	5,024,738 »
» » 1887	5,248,936 »
» » 1888	6,222,099 »
zusammen	22,299,748 Mtr.
oder im Durchschnitt per Jahr	5,574,937 Mtr.
respective per Woche	107,210 Mtr.

buzát öröklek, a mivel szemben jelenlegi őrési képességük, hetenkint 5 napra számolva, kerekszámában 100,000 métermázsát tesz ki. Ugyanazokban az években, a m. k. tengetérszeti hatóság *hiatalos fiumei hajószállítás* kimutatásai szerint a *budapesti malmok*

	Nagybritanniába	Braziliába	Franciaországba
és pedig 1885. évben	561,504 mm.	48,432 mm.	56,032 mm.
1886. »	428,114 »	67,739 »	113,222 »
1887. »	406,779 »	70,049 »	78,091 »
1888. »	616,857 »	80,852 »	124,525 »
Gösszesen	2,012,234 mm.	273,072 mm.	371,870 »
évenkénti átlagban	503,058 »	68,268 »	92,967 »
hetenkint »	9,674 »	1,313 »	1,788 »

lisztet vittek ki, továbbá a budapesti malmok statisztikája szerint még *Németországba* évenként mintegy 84,000 mm. hetenkint átlag 1615 mm. liszt, tehát *együtt* évenként *718,293 mm.*, hetenkint *14,390 mm.* liszt vitetett ki.

Lássuk már most, hogy miképen áll a budapesti malmok finom liszt-termelése — mert köztudomás szerint csakis a budapesti malmok termelése szerepel a fentközött kiviteli adatokban — a mai viszonyok közt. Felteszem, hogy a 0, 1, 2, 3, 4 számi liszt-nyeremény számonkint 6 százalékra megy, a mi 100,000 métermázsza felölésére érve egyenkint 6000 mm., vagyis együtt 30,000 mm. finom liszt-nyereménynek felel meg és aligha hiszem, hogy túlmagasán számított, ha az ezidő szerinti csökkentett termelés mellett a természetes belfogyasztást

az előállított 0 sz. liszt 30%-ára	= 1800 mm.-ra
» » 1 » » 40 » »	= 2400 »
» » 2 » » 50 » »	= 3000 »
» » 3 » » 60 » »	= 3600 »
» » 4 » » 80 » »	= 4800 »

becsülöm, mihez képest a fentemlített lisztminőségekből hetenkint együttvéve 15,600 mm. logyasztatnék el Ausztria-Magyarországban, s a fennmaradó 14,400 mm. liszt kivitel czéljaira főleglegül maradna.

Az előbb közölt összehállítás szerint a kivitel csupán Fiumén át és Németországba, együtt 14,390 mm.-át tett ki hetenkint, míg azok a többi, s a mint tudjuk, igen tekintélyes liszt-mennyiségek, melyek utja Triestzen át, a Dunán fel Belgiumba és Hollandiába, az Elbán — Hamburgon át — Nagybritanniába és más országokba irányult, itt e számításnál egyáltalán tekintetbe sem voltak vehetők, mert az ezekre vonatkozó adatok — sajnos — rendelkezésre nem állanak.

Elégé ismeretes dolog, hogy a mi finom lisztjeink a külföldön csaknem kizárólag luxus-sütemények czéljaira használatnak fel, és hogy főképen fehérségük és tisztaságuk, valamint a süteményben kifejezésre jutó jó ízük kedvéért — mind oly tulajdonságok, melyekkel semmiféle más lisztje a világnak még csak megközelítő mértékben sem bír — mindenha keresettek voltak és még soká keresettek is maradnak, a mint hogy évek hosszú során át bármily árviszonyok mellett is, éppen ezen em-

Weizen, während ihre jetzige Vermahlungsfähigkeit in 5 Tagen pro Woche rund 100,000 Mtr. beträgt. In den gleichen Jahren betrug, laut *officiellem Fiumaner Verschiffungs-Ausweis* der k. ung. Seehöhle der Export der *Budapester Mühlen*

	nach Gross-Britannien	nach Brasilien	nach Frankreich
und zwar 1885	561,504 Mtr.	48,432 Mtr.	56,032 Mtr.
1886	428,114 »	67,739 »	113,222 »
1887	406,779 »	70,049 »	78,091 »
1888	616,857 »	80,852 »	124,525 »
zusammen	2,012,234 »	273,072 »	371,870 »

durchschnittlich pro Jahr 503,058 Mtr. pro Woche 9674 Mtr.
68,268 » » 1313 »
92,967 » » 1788 »

ferner gingen nach Deutschland laut Statistik der *Budapester Mühlen* ca

pro Jahr 84,000 Mtr. pro Woche 1615 Mtr.
ergibt zusammen pro Jahr *718,293 Mtr.* und pro Woche *14,390 Mtr.*

Sehen wir nun, wie sich die Erzeugung von Feinmehlen der *Budapester Mühlen* — denn nur allein diese sind, wie wir Alle wissen, in den oben erwähnten Export-Ziffern enthalten — heute gestaltet. Ich nehme an, dass von 0 1 2 3 4 je 6 Procent gezogen werden, gibt bei 100,000 Mtr. Vermahlung je 6000 Mtr. oder zusammen 30,000 Mtr. und ich glaube nicht zu hoch zu greifen, wenn ich bei der jetzigen reduirten Production den natürlichen Inlands-Consum

mit 30% des erzeugten	Nr. 0 = 1800 Mtr.
40% » » »	1 = 2400 »
50% » » »	2 = 3000 »
60% » » »	3 = 3600 »
80% » » »	4 = 4800 »

taxire, demnach würden von obigen Nr. im ganzen pro Woche 15,600 Mtr. in Oesterreich-Ungarn verbraucht, und die restlichen 14,400 Mtr. blieben zum Export übrig.

Nach der obigen Zusammenstellung betrug nun der letztere über Fiume allein und jener nach Deutschland zusammen *14,390 Mtr.* pro Woche, während alle die, wie wir wissen, recht ansehnlichen Quantitäten, welche ihren Weg über Triest, über die Donau nach Belgien und Holland, per Elbe über Hamburg nach Gross-Britannien und andern Ländern nehmen, hier gar nicht in Betracht gezogen werden konnten, weil die Ziffern leider nicht zu Gebote stehen.

Es ist zur Genüge bekannt, dass unsere feinen Nummern im Auslande fast nur zu Luxus-Gebäck verwendet werden und dass sie hauptsächlich wegen ihrer Weisse und Reinheit, wegen ihres im Gebäcke zum Ausdruck gelangenden Wohlgeschmackes — Eigenschaften, die kein anderes Mehl in der ganzen Welt auch nur annäherungsweise besitzt — stets gesucht waren und es auch lange noch bleiben werden; sie sind seit langen Jahren unter allen Preisverhältnissen vom Auslande aus diesen Ursa-

lített tulajdonságaik miatt mindig akadt vevőjük, még 1879. évben is, a mikor a buza ára itt métermázsánként a 15 frot is meghaladta!

Igaz, hogy azóta sok minden változott, s hogy sajnalkozva néznék utána azoknak a régi áraknak, melyeket egykoron 0, 1, 2, de sőt még 3 és 4 számú lisztjeinkért fizettek. Más idők járnak most és hiszen számba is vesszük ezt, de mindezek daczára nem hiszem, hogy ma szükség volna olyasvalamin nyilvánvaló veszteséggel töládnünk, a miről biztosan feltehetem, hogy habár csak kissé magasabb, de bennünket veszteségtől megkímélő és a fogyasztót nem terhelő árak mellett biztosan akad vevőjük. Hogy a többi lisztminőségek, 5 sz.-tól 9-ig a belföldön könnyen értékesíthetők, talán senki sem fogja körünkben kétségbe vonhatni és azok a nagy árak, melyeket daczára annak az óriási versenynek, melyet a vizi-, sima- és vámért örlő malmok már hetek óta fejtenek ki ellenünkben, daczára a burgonya-, tengert- és babtermények versenyének, még ma is készséggel fizetnek alsóbb lisztminőségeinkért, a legvilágosabban mutatják, hogy mily helyes volt az a legfőbb, mely az örlés reductiójának kezdeményezésére indokul szolgált.

Hogy mily helyzetben vannak a vidéki malmok — nem tudhatom, de a régebbi évek tapasztalása arra tanít bennünket, hogy azok helyzete is aligha különbözhetik észrevehetőn a miénktől, a minthogy megelégedéssel constáltható, hogy épen a vidéki malmok jóformán épenséggel nem vesznek részt abban az eladásra szoló hajszában, mely a legközelebb mult heteknek oly kevésé örvendetes jelleget kölcsönözött volt.

Nem akarom senkinek tanácsolni, hogy mit lesz jó tennie, de azt hiszem, hogy a fentközött számok olyan érthetőn beszélnek, hogy aligha lehet azokat meg nem hallani, s ószinten örvendének, ha hozzájárulhatnának ahhoz, hogy a saját erőnkben való bizakodást kissé megszilárdítsák, azt a bizalmat, melyet — sajnos — úgy látszik, mint máskor is elég gyakran, mintha már egészen elvesztettünk volna.

Nem kerek örlőhengerek.

Ezen fontos kérdésre nézve *J. Abernathy* a „Mechanical News”-ben értekes közleményt ad. Az ugynevezett rövid írtási eljárás mellett, a melypnt a hengerek 18 rovátkával bírnak, a következőkre kell egyezni. A henger körülete pontos kört képezzen, mert csakis ezen lehet a rovátkától tökéletesen kivinni. A rovátkák kölső élei minden tövolságra álljanak a henger középpontjától, ugyszintén minden pontjukon egyetlen egyenes vonalat képezzenek, mert csakis akkor van a hengerek tökéletes cylinder-alakja, a melyely bírnia kell, hogy jó munkát végezheszen. Ha a hengerek megfelelően hozattak az örléshez szükséges helyezésbe, meg kellene győződni még arról is, hogy körületük minden pontján érintik-e egymást. Ha a hengerek

chen bezogen worden, ja selbst im Jahre 1879, als der Weizenpreis hier fl. 15 pr. Mtr. überstieg!

Wohl hat sich seitdem so Manches verändert und wir sehen mit Bedauern jenen alten Preise nach, die man einstmals für unser 0, 1, 2 selbst 3 u. 4 bezahlte! Die Zeiten sind anders geworden und wir tragen ihnen Rechnung, allein ich glaube nicht, dass es heute nöthig ist, etwas mit effektivem Verlust zu verkaufen, von dem ich mit Sicherheit annehmen kann, dass es bei einem, wenn auch nur wenig höheren — uns aber vor Verlust schützenden und den Konsumenten nicht drückenden — Preis, seinen sicheren Abnehmer finden wird. Dass die anderen Nr. von 5—9 im Inlande leichte Unterkunft finden, wird Niemand aus unserem Kreise bezweifeln und die hohen Preise, die selbst heute noch für die unteren Sorten bezahlt werden, trotz der riesigen Konkurrenz, die uns seit Wochen die Wasser-, Flach- und Lohn-Mühlen, die Kartoffeln, Bohnen und Mais etc. bereiten, zeigen am Deutlichsten, wie richtig jene Voraussetzung war, als welche zur Initiirung der Betriebs-Einschränkung führte.

In welcher Situation sich die Provinzmühlen befinden, weiss ich nicht, allein die Erfahrung früherer Jahre lehrt uns, dass sie sich kaum merklich von der unsrigen unterscheiden dürfte, lässt sich ja doch mit voller Befriedigung konstatiren, dass gerade die Provinz-Mühlen sich fast gar nicht an jenem Dringen zum Verkaufe betheiligen, das der jüngst vergangenen Woche sein wenig erfreuliches Gepräge aufdrückte.

Ich will Niemandem rathen, was für ihn zu thun gut sei, allein ich glaube, obige Ziffern sprechen eine so deutliche Sprache, dass sie kaum zu überhören ist, und ich würde mich aufrichtig freuen, wenn sie dazu beitrügen, das Vertrauen in die eigene Kraft etwas zu stärken, welches leider — wie so oft schon — ganz abhanden gekommen zu sein scheint.

Urunde Mahlwalzen.

Ueber diese wichtige Frage macht *J. Abernathy* in der „Mechanical News” einige Mittheilungen. Beim ersten Schroten des sog. kurzen Mahlverfahrens, bei dem die Walzen 18 Riffeln auf 1 Zoll haben, ist Folgendes zu beachten. Die Walzenumfang soll einen genauen Kreis bilden, weil nur hierauf die Riffelung möglichst vollkommen ausgeführt werden kann. Die äussersten Spitzen der Riffeln sollen vom Mittelpunkte der Walze gleich weit abstehen, ebenso sollen sie in allen ihren Punkten eine einzige gerade Linie bilden, denn nur dann hat die Walze die Gestalt eines vollkommenen Cylinders, welche sie haben muss, wenn sie gute Arbeit liefern soll. Sind die Walzen in die gehörige Mahlage gebracht worden, so sollte man sich vergewissern, ob

főllete oly tökéletesen készült is, a mint fentebb mondtuk, s a rovátkolás a középponttól egyenlő távolságban van is, azért az egyik, vagy mindkét hengernél középpontjai excentrikusan állhatnak a henger körülletéhez. Ily esetben természetesen a henger őrlőképessége éppen olyan rossz volna, mint a milyen rossz lenne a nem kerek rovátkolásnál. Ha mindkét középpont egyenlően távolságra lenne a henger körülletétől, akkor a munkához összeillesztett hengerek egy ponton tőlösön erősen érintkeznének, más ponton pedig hégzag maradna közöttük. Azon a ponton azután, a hol nagyon érik egymást, a hengerek dolgoznának ugyan, de tőlösöson kopnának, ott pedig, a hol hégzag van, az őrlésmény egészen vagy részben megdologozatlanul monne át. Az első darálásra alkalmazott hengereknél mindegyik pont dolgoznék, mert a hégzagok nem oly szélesek, hogy egész szemeket áteresztenének, de a buza egyenetlenül zúzódnék meg, tehát oly hibát kanna, a melyet egyik következő munkával sem lehet jóvá tenni. Ha csak egy pont állna nem egyforma távolságban a hengertől, a hengerek egyik végükön minden ponton érintenek egymást, a másikon azonban nem; nyitott (hégzagos) és zárt helyek lennének, s a hengerek munkája éppen oly egyenetlen lenne, mintha csak mindkét henger, vagy mindegyik más helyen, egyenetlenül volna rovátkolva.

A hengerek tökéletes kerek volának megbirálására különféle módok vannak. Sima hengereknél a következő eljárást lehet tanácsolni: Közvetlenül a hengerek érintkezési vonala alá valami világot helyezünk, az állványt becusuk, s a hengereket kézzel lassan forgatjuk. Ha az egyik henger nem tökéletesen kerek, akkor nem érintkezik folytonosan, s ezt a hégzagon átugrázó világság azonnal elárulja. Rovátkolt hengereknél csakis a fül képes felfedezni, hogy vajjon ezek tökéletesen kerek-e vagy sem. A hengereket összeillesztvén, kézzel lassan forgatjuk, a mikor is csakhanar meghalljuk, ha azok egyik helyen erősen érintik egymást, a másikon pedig épen nem. A molnárok törekednie kell azonnal felismerni, ha a hengerek elvesztik tökéletes kerekiségüket; kísérleteket tenni azonban, hogy a hiba kisebb vagy nagyobb-e, tökéletesen felesleges dolog. Helyesen csak akkor járunk el, ha azonnal a gépgyárba küldünk és újra rovátkoltatunk.

A gép készítőjének pontosan meg kell győződnie arról, hogy a hengerek tengelyei pontosan a középen feküsznek-e, s a főlletet ehhez képest kell megmunkálni. Sok üzemtelen nagyon tudja ezt, s nem is retten vissza attól a többmunkától, a mibe ez kerül, mások ellenben nem érik ezt, s annál jobban kellene igyekedniök, hogy pontos rovátkolást készítsenek, ha ugyan az ily esetben egyáltalán lehetséges. Tényleg vannak oly gépkészítők és gépgyárosok, a kik daczára annak, hogy nem érik a mesteriségüket és egyáltalán nem felelő munkát szolgáltattak, mégis hengereket akarnak rovátkolni. Erről jó, ha a molnárok is meggyőződnek és hengereiket csakis oda küldik, a hol megbízható munkát végeznek, mert az a körülmény, hogy valakinek henger-rovátkoló- és kőszőrülő-gépe van, egymagában véve a legkisebb biztosítékot sem nyújtja arra nézve, hogy ez a munka tökéletesen is fog végezteni.

Tájékozván most már magunkat arra nézve, hogy a hengereknél nem tökéletesen kerek voltát hogyan lehet felismerni, s hogy ily esetekben mi a teendő, térjünk most vissza a nem tökéletes kerekű hengerek hatásaira, ezeknek az őrlési eljárásra gyakorolt befolyására, hogy még egyszer hangsúlyozzuk, mennyire fontos minden molnárra nézve, hogy hengerei tökéletes ke-

dieselben sich auf jedem Punkte ihres Umfanges berühren. Wenn auch die Oberfläche der Walzen so vollkommen wie angeben wurde, hergestellt und die Rifflung von dem Mittelpunkte aus gleich weit entfernt ist, so können dennoch die Mittelpunkte der einen oder beider Walzen excentrisch zum Walzenumfange sich befinden. In einem solchen Falle würde natürlich die Mahlfähigkeit der Walzen genau so schlecht sein, als ob es unrund geriffelt wären. Wären beide Mittelpunkte in ungleicher Entfernung von dem Walzenumfange, so würden die zum Arbeiten zusammengelegten Walzen sich an einem Punkte zu stark berühren, an dem anderen Punkte aber eine Spalte zwischen sich lassen. Alsdann würde an den Punkten, welche sich zu stark berühren, wohl gearbeitet, aber auch die Walzen stark abgedüht werden, während durch die entstehenden Spalten das Mahlgut zum Theil oder ganz unbearbeitet durchginge. Bei den Walzen zum ersten Schroten würde jeder Punkt mitarbeiten, weil die Spalten nicht so breit sind, um ganze Getreidekörner durchzulassen, doch würde der Weizen ungleich gebrochen sein, folglich einen Fehler haben, der sich durch keine nachfolgende Arbeit wieder gut machen liesse. Wenn nur ein Punkt ungleich weit von der Walze abstände, so würden sich die Walzen an dem einen Ende an jedem Punkte des Umfanges berühren, am anderen aber nicht, es würde offene (Spalten) und geschlossene Stellen geben und die Arbeit der Walzen würde eben auch ungleich ausfallen, als wenn beide Walzen oder jede an einer anderen Stelle ungleich geriffelt wären.

Es gibt verschiedene Prüfungsarten, um Walzen auf ihre vollkommene Rundung zu untersuchen. Bei glatten Walzen ist folgendes Verfahren anzurathen: Man stellt ein Licht unmittelbar unter die Berührungslinie der Walzen, schliesst das Gestell und dreht die Walzen langsam mit der Hand. Ist eine der Walzen nicht völlig rund, so berühren sie sich nicht fortgesetzt und der durch die Spalte dringende Lichtschein zeigt dies sofort an. Bei geriffelten Walzen ist das Ohr allein im Stande zu entdecken, ob dieselben unrund sind oder nicht. Man dreht die Walzen, nachdem man sie zusammengestellt hat, langsam mit der Hand, wobei man sehr bald hört, ob sich die Walzen an einem Punkte stark und an einem andern gar nicht berühren. Der Müller muss sich bemühen, das etwaige Unrundwerden der Walzen sofort zu erkennen; Versuche anzustellen, wie viel oder wenig dies der Fall ist, ist überflüssig. Das einzig Richtige ist, sie sofort nach einer Maschinenfabrik zu schicken und wieder aufrieffeln zu lassen.

Der Maschinenbauer muss sich genau überzeugen, dass die Achsen der Walzen genau in der Mitte sitzen, und danach die Oberflächen bearbeiten. Viele Geschäftsleute wissen dies sehr gut und seuchen auch die kleine Arbeit, die es mehr kostet, nicht, andere dagegen verstehen dies nicht und müssten sich deshalb um so mehr Mühe geben, die Rifflung genau herzustellen, wenn es in diesem Falle überhaupt möglich ist. In der That gibt es Maschinenbauer und Maschinenfabriken, welche, obwohl sie ihr Geschäft nicht verstehen und ganz unzulängliche Arbeit liefern, dennoch Walzen rifflern wollen. Von dieser Tatsache sollten sich alle Müller überzeugen, damit sie ihre Walzen nur dahin schicken, wo eine zuverlässige Arbeit geliefert wird, denn der Besitz einer Walzenriffl- und Schleifmaschine bietet noch nicht die geringste Gewähr für die zuverlässige Ausführung dieser Arbeit.

Nachdem wir uns unterrichtet haben, wie man die unrunde Beschaffenheit der Walzen entdeckt und was in solchen Fällen weiter zu thun ist, kommen wir wieder auf die Wirkungen unrunder Walzen und ihren Einfluss auf das Mahlverfahren zurück, um nochmals die Wichtigkeit zu betonen, die vollkommen runde

rekségük legyenek. A mint fentebb mondtuk, ha e daráló hengerek nem tökéletes kerékségük, egyenetlenül darálnak és a rövid őrési eljárásnál igen egyenetlen munkát adnak a következő párnák (korpahengerek). Föltéve, hogy az utóbbiak tökéletesen kerékek, s a korpafelő-gép kiömléséből egyenetlen nagyságu táplálékot kapnak, melynek egy része e daráló hengerek egyenetlen voltánál fogva nagyon durvára darálattott, akkor a durvább részek a korpahengereknek igen nagyok arra, hogy a korpát jól kiörölje, s így szép, nagy, tiszta korpát szolgáltasson.

Arra, hogy tiszta korpát kapjunk, lehetne talán más korpahengereket, vagy más számuakat javasolni, de hát minnek annyi kiadási többletet okozni csupán azért, hogy az előző gép munkáját jóvá tegyék. Különbözik még ekkor se lehetnének biztosak arra nézve, hogy a munka, a mely több henger hozzáadása által kiegyesztett, tökéletes is lesz. Éppen ellenkezőleg, az örlemény még mindig nem lesz teljesen kész.

Feltéve azonban, hogy a korpahengerek éppen úgy mint a daráló hengerek, nem tökéletesen kerékek, az előállított termény még rosszabb lesz. Ennél fogva igen fontos, hogy mindket nemű hengerek a lehető legtökéletesebben legyenek készíthetők. Ha már a nem tökéletesen kerek rovátöltő hengerek is rossz eredményt adnak, még rosszabbul fognak dolgozni a nem tökéletesen kerek sima hengerek (iszthengerek). Ha ezek nem tökéletesen kerékek, vagyis nem érinthik egymást körültekintően minden pontján, nem várhatunk tőlük jó munkát. Az első hengerek nem tökéletes munkája még az őrési eljárás végén is mutatkozik, még az utolsó felöntendő is észrevehető. Minden sima hengerpárnák a legtökéletesebb kerékségnek magának kellene lenni, vagy legalább is a tökéletesség annyira megközelíteli, a mennyire ez csak mechanikai ügyesség által elérhető. Tökéletesen kerek hengerek nélkül nem lehet se jó munkaszolgáltatni, sem pedig jó őrési eredményt elérni. Minden molnárnak meg kellene tehát győződni arról, hogy hengerei jó minőségűek-e s ha nem, törökdenie kellene azokat minél előbb jó karba hozni. M.

A malomkövekről.

A hengerek és malomkövek közti harez végképen sohasem fog egészen az utóbbiak hátrányára előldni. A kövek részben mindig meg fogják tartani helyüket a malomiparban és néhol jobb munkát is végezhetnek mint a hengerek, úgy hogy ez utóbbiak kizárólag csakis modern lisztgyárainkban lesznek helyükön. Az okos molnár a hengert és követ is fogja alkalmazni, és mindegyiket a megfelelő munkáira használja. Ha azonban valamilyen molnárnak nincsen módjában hengerezéket vásárolni, igyekeznie kell, hogy a kövekkel is boldogulhasson s erre nézve veheti hasznát az alább mondandóknak.

Nagy szorgalom és szorgosság kell ahhoz, hogy kövekkel valami tökéletet hozjunk létre, a ki azonban nem fél a munkától, annak nem lesz vesződsége a versenyő küzdelemben. Sajnos azonban, hogy a követ járó malomokban még nem fordítanak elég gondot a vágásra, a jó kövekre és kökezelésre stb. s a hibásan kezelt kövek után rossz örleményt kapnak. A vevők panaszkodnak a lisztre, elmaradnak s a molnár a maga csekélyke tudásával nem ismeri fel a bajokat és minden további kutatás nélkül engedi magát rábeszélteni egy hengerezé vásárlására. A hengerezék megjón, valami malomépítő, a ki talán maga se látott soha ily szerkezetet,

Walzen für jeden Müller haben müssen. Sind die Schrotwalzen unruhd, wir wir oben anführen, so schroten sie ungleich und liefern beim kurzen Mahlvorfahren dem nächsten Paare (Kleiewalzen) sehr ungleiche Arbeit. Angenommen, die letzteren seien vollkommen rund und empfangen die Speisung in ungleicher Größe von dem Auslauf der Kleiefrüsmaschine, wovon ein Theil wegen der Ungleichheit der Schrotwalzen zu hoch geschroten wurde, so sind die gröberen Theile für die Kleiewalzen zu gross, um die Kleie gut auszumahlen und so eine schöne, grosse, reine Kleie zu liefern.

Man könnte vielleicht andere Kleiewalzen oder eine andere Nummer derselben vorschlagen, um eine reine Kleie zu erzielen, doch legt sich die Frage nahe, weshalb eine solche Mehrauslage gemacht werden soll, um die Arbeit der vorigen Maschine gut zu machen. Denn es gibt auch dann noch keine Sicherheit, dass die Arbeit, durch das Hinzufügen von mehr Walzen ergänzt, sich als vollkommen zeigen würde, im Gegentheil wird das Mahlerzeugnis noch immer ein unfertiges bleiben.

Angenommen aber, die Kleiewalzen seien gleich den Schrotwalzen unruhd, so wird das damit hergestellte Erzeugnis noch schlechter, weshalb es der Frage nahe, weshalb eine solche Mehrauslage gemacht werden soll, um die Arbeit der vorigen Maschine gut zu machen. Denn es gibt auch dann noch keine Sicherheit, dass die Arbeit, durch das Hinzufügen von mehr Walzen ergänzt, sich als vollkommen zeigen würde, im Gegentheil wird das Mahlerzeugnis noch immer ein unfertiges bleiben.

Angenommen aber, die Kleiewalzen seien gleich den Schrotwalzen unruhd, so wird das damit hergestellte Erzeugnis noch schlechter, weshalb es der Frage nahe, weshalb eine solche Mehrauslage gemacht werden soll, um die Arbeit der vorigen Maschine gut zu machen. Denn es gibt auch dann noch keine Sicherheit, dass die Arbeit, durch das Hinzufügen von mehr Walzen ergänzt, sich als vollkommen zeigen würde, im Gegentheil wird das Mahlerzeugnis noch immer ein unfertiges bleiben.

Angenommen aber, die Kleiewalzen seien gleich den Schrotwalzen unruhd, so wird das damit hergestellte Erzeugnis noch schlechter, weshalb es der Frage nahe, weshalb eine solche Mehrauslage gemacht werden soll, um die Arbeit der vorigen Maschine gut zu machen. Denn es gibt auch dann noch keine Sicherheit, dass die Arbeit, durch das Hinzufügen von mehr Walzen ergänzt, sich als vollkommen zeigen würde, im Gegentheil wird das Mahlerzeugnis noch immer ein unfertiges bleiben.

Angenommen aber, die Kleiewalzen seien gleich den Schrotwalzen unruhd, so wird das damit hergestellte Erzeugnis noch schlechter, weshalb es der Frage nahe, weshalb eine solche Mehrauslage gemacht werden soll, um die Arbeit der vorigen Maschine gut zu machen. Denn es gibt auch dann noch keine Sicherheit, dass die Arbeit, durch das Hinzufügen von mehr Walzen ergänzt, sich als vollkommen zeigen würde, im Gegentheil wird das Mahlerzeugnis noch immer ein unfertiges bleiben.

Ueber Mülhsteine.

Der Kampf der Walzen gegen die Steine kann niemals ganz zu Ungunsten der letzteren entschieden werden. Diese werden immer ihren Platz in der Mühle behaupten und die Arbeit manchemal besser leisten als Walzen, so dass letztere auch ausschliesslich nur in unseren modernen Mehlfabriken vorkommen. Ein verständiger Müller wird Waizen und Stein anwenden und beide für die richtigen Arbeiten benutzen. Wenn ein Müller aber keinen Walzenstuhl kaufen kann, so muss er sehen mit seinen Steinen auszukommen und dazu wollen wir ihm mit Folgendem beistehen.

Es gehört viel Fleiss und Pünlichkeit dazu, um mit Steinen etwas Vollkommenes zu erzielen; wer aber die Arbeit nicht scheut, der wird keine Mühe haben im Wettbewerbskampf. Leider wird aber in Steinmühlen auf Schärfe, gute Steine, Steinführung u. s. w. viel zu wenig gehalten, und man wird mit mangelhaft geführten Steinen ein schlechtes Erzeugnis erhalten. Nun klagen die Kunden über das Mehl, sie bleiben fort und der Müller mit seinen geringen Kenntnissen erkennt nicht, worin die Ursache liegt und lässt sich ohne weitere Prüfung zum Kauf eines Walzenstuhls bereiten. Der Stuhl kommt, er wird schleunigst von einem Mühlenbauer eingebaut, der

gyorsan felállítja s a molnár nekikezd az őrlésnek. Az első szállítmányok készen vannak, a sütő próbat sít, s a liszt csak olyan rossz mint volt azelőtt. A molnár csupa kétszobesésből a géppárosfő hozat monteur, a ki azután megmagyarázza neki, hogy ha a nagy malomokkal akar versenyezni, úgy szükséges volna még tisztogatóra s egy szialógépre. Az új gépek beállítását azután gyakran meglehetősen terv nélkül történik s a kívánt siker megint csak elmarad. Ha valamely molnár azt hiszi, hogy malmán valamit javítani kell, mindig a tisztogatásn kellene kezdenie, mielőtt még a hengerzékre gondol s a »hengerlázat» megkapja. Fontolja meg, hogy a malomnak új gépek által való javítása sokszor csak azt eredményezi, hogy a befektetési tőke nagyobodik, s hogy az új gépekkel egyáltalán nem lehet silányabb és ennél fogva olcsóbb gabonából jó lisztet készíteni.

Ha az, a ki manapság még kővekkel dolgozik, jó gabonát örül fel, azt jól megtisztogatta, jó kövei is vannak, s azokat jól és helyesen kezeli, mindig versenyképes fog maradni: természetesen jó kővek kellene hozzá, hogy pl. a rozst darálják és körülje egészen a legfinomabb lánglisztig, uldhoz jó finom likacsú kővek szűk, séségek, a buza darálásához kissé lágyabbak és körüléshez egészen a legfinomabb lisztig zárt keményeségűek; a kétszeres és az árpa darálásához és körüléshez egészen a korpáig közepes likacsosságúak. Vágás gyanánt ajánlom az egymást érintő tagolt vágást (Tangential Gliederschärfe), mely kiütöndv darál, nagy héjját ad, hűvösen, könnyen és lazán őrlő, s e mellett a járat $\frac{1}{4}$ részest több munkát bír el. A malomkö kezelésére több figyelmet kellene fordítani, mintsem rendszeren szokták: nem elegendő a legelső malomközgyárosnál egy pár követ megrendelni erre vagy arra a célra, hanem tudnunk kell azt is, hogy az illető csakugyan képes-e a kívánt kővet szállítani, hogy van-e hozzá kellő anyaga. Az a molnár, a ki manapság egy pár követ megrendel s csak egy járatát van és azt kívánja, hogy az új kővek megöröklene mindent, a mi csak előfordul, az természetesen hibásan cselekszik, mert minden külön külön kell be rendezni lenni.

A kőgyárosoknak gyakori szokásuk a kőbe kemény durva darabokat illeszteni be; ily kőveket egyáltalán nem kellene beilleszteni. Ha nem ügyelünk arra, hogy a kő egészen egyenesen összetélt legyen, s a felillesztés előtt még a vágás is rendezhető, a kő rosszul fog örölni, és csakhamar hasznavehetatlenné válik. Természetesen minden kő alkalmas mindenféle őrlési munkára, de az előállított lisztet fel lehet ismerni, hogy bizonyos munkát elvárhatunk-e az illető kőtől. Uj kővek bevásárlásánál nem szabad csupán arra nézünk, hogy mi a legolcsóbb, nem szabad 50—60 forinttal farkukodnunk, mert a jó kő kifutja magát azzal, hogy többet ad ki. Ha jól tisztogattunk és egyebkent is használjuk a szükséges segédgépeket, a követ örölt liszt nem fog elmaradni a hengeren örölt mögött. A dolog csak azon fordul meg, hogy a molnár jó karban tartja-e követit és ért-e azok kezeléséhez. Van egy kollegám, a ki egy háromjárú malmot kezel s rendelkezik azokkal a segédgépekkel is, a melyek a hengerrel való őrléshez szükségesek. Az egyik járatnál a buza és rozsa háromszor finomra daraltatik, éppen úgy mint a hengerrel. Ennek a járatnak azonban kerek, igen jó vágású vannak s 24 óra alatt 100 zsákot ledarál, a kő igen jó, szemcsés darát ad, mely megtisztogattatik és tagolt vágással öröltetik ki. A földolag az egész őrlésnél, hogy a héji, a mennyire csak lehet, egészen tartassék meg és eltávolítható legyen.

vielleicht noch keinen Stuhl dieser Art gesehen hat, und der Müller müllert drauf los. Die ersten Posten sind fertig, der Bäcker backt Probe, das Mehl ist noch ein wenig so schlecht als früher. Der Müller ist in heller Verzweiflung, lässt einen Monteur des Maschinenfabrikanten kommen, der ihm klar macht, dass zur Konkurrenz mit den grossen Mühlen auch noch eine Reinigung, eine Sichte-maschine sehr nöthig sind. Oft geht dann der neue Einkauf neuer Maschinen ziemlich planlos und ohne den gewünschten Erfolg vor sich. Wenn ein Müller glaubt, an seiner Mühle etwas zu verbessern, so sollte er immer an der Reinigung anfangen, ehe er an einen Walzenstuhl denkt und das Walzenfieber bekommt. Er möge bedenken, dass eine Verbesserung der Mühle durch Neukauf von Maschinen oft nur dazu führen kann, das Anlagekapital zu vergrössern, dass neue Maschinen keineswegs gestalten, schlechteres und deshalb billigeres Getreide zu gutem Mehl zu arbeiten.

Wenn derjenige, welcher heute noch mit Steinen arbeitet, gutes Getreide verarbeitet, dasselbe gut reinigen, gute Steine hat, dieselben auch gut und sauber führt, so wird er stets wettbewerbsfähig bleiben. Freilich gute Steine gehören dazu, z. B. für Roggenschroten und Ausmahlen bis zum Dunst, gute feinpöröse, etwas milde Steine für Weizenschroten und Ausmahlen bis zum Dunst; geschlossener Härte, für Gemenge und Gerste Schroten und Ausmahlen bis zu Kleie; mittelporös. Als Schärfe empfehle ich *Tangentiale Gliederschärfe*, welche vortreflich schrotet, grosse Schale liefert, kühl, leicht und locker mahlt, dabei verträgt der Gang $\frac{1}{2}$ -mal mehr Arbeit. Der Mühlenstein sollte mit mehr Aufmerksamkeit behandelt werden, als dies meist geschieht; es ist nicht genug, dass man beim nächsten Mühlenfabrikanten ein paar Steine bestellt zu diesem oder jenem Zwecke, sondern man muss auch wissen, ob derselbe in der Lage ist, die verlangten Steine zu liefern, ob er das nöthige Material dazu besitzt. Ein Müller, der heute ein paar Steine bestellt und nur einen Gang hat, fordert, dass neue Steine auch alles mahlen was vorkommt; das ist natürlich verkehrt, weil jeder Stein für eine besondere Arbeit zugerichtet werden muss.

Die Steinfabrikanten haben oft die Gewohnheit, in einen Stein harte grobe Stücke einzusetzen; solche Steine sollten gar nicht aufgesetzt werden. Gibt man nicht Acht, dass der Stein ganz gleichmässig zusammengesetzt ist, vor Aufsetzen der Schärfe auch abgerichtet wird, so wird der Stein schlecht mahlen und bald unbrauchbar sein. Natürlich ist jeder Stein für jede Mahlarbeit brauchbar, aber das erzeugte Mehl wird erkennen lassen, dass man einem Stein auch eine gewisse Arbeit zumuthen darf. Beim Einkauf neuer Steine soll man nicht nach den billigsten sehen und es auf 50—60 Gulden nicht ankommen lassen, weil sich die Mehrausgabe für einen guten Stein lohnt. Benutzt man eine gute Reinigung und sonst nöthwendige Hilfsmaschinen, so steht das Steinmehl dem Walzenmehl nicht nach. Es kommt nur darauf an, dass der Müller seine Steine gut hält und zu behandeln versteht. Ich habe einen Kollegen, welcher eine Mühle mit drei Gängen leitet, derselbe hat die Hilfsmaschinen, welche zur Walzenmahlerei gehören. Mit einem Gange wird Weizen wie Roggen dreimal hochgeschroten wie mit Walzen. Dieser Gang hat aber runde, sehr gute Schürfen, er schrodet 100 Sack in 24 Stunden zweimal durch, der Stein gibt sehr schöne körnige Griese, welche geputzt und mit der Gliederschärfe ausgehahlen werden. Die Hauptsache ist bei der ganzen Müllerei, dass die Schale soviel als möglich ganz erhalten wird und abgeführt werden kann.

• D. Müller. •

A buzasízt süthetősége.

A száz tartományi mezőgazdasági központi egyesület mezőgazdasági vegyíszerlelei állomása, melyet dr. M. *Mascherer* tanár vezet, érdekes kísérleteket tett a buza süthetőségének kipróbálására, valamint új buzafajták megállapítására, a melyek sikertartalmuknál fogva süthetőség tekintetében kiváló értékűek. Ezen évek óta folytatott kísérleteknek kezdetben nagy nehézségekkel kellett megküdeni egy a liszt előállítására, mint magának a süthetőségnek meghatározása tekintetében, jelenleg azonban már, a mint az említett állomás működéséről kiadott évi jelentés közli, bizonyos befőzéshez közel állnak. A vizsgálatok főeredményei lényegükben a következők:

a) Proteinben, vagyis sikérben gazdag és jól süthető lisztet főleg csak a rövid vegetációval rövid válfajjait adnak.

b) A nagyszemű válfajjainál ugyszóval soha sem lehet nagy sikértartalmat és jó süthetőséget találni.

c) A sikérdús válfajjainál többnyire nagyobb százalékos nitrogén található a sikér alakjában, mint a sikérben szegényebbeknél.

d) Általánosságban véve a sikérben gazdag válfajjait süthetősége jobb mint a sikérben szegényeké.

e) Egyetlen sikérgazdag válfajjánál se találtak soha rossz süthetőséget. Ellenben előfordult, hogy aránylag sikérben szegény válfajjainak, melyek között első sorban a Noe tavaszbuza említendő, sokkal nagyobb volt a süthetőségük, mint az összehetélük szerint feltehető lett volna. E mellett azonban az illető válfajjánál a lisztben majdnem mindig az összes nitrogén-mennyiségnek igen nagy százaléka volt a sikérnitrogén.

f) Általánosságban véve a buzaszemek aczósága közvetlen összefüggésben áll a sikértartalommal, s ez által egyáltalán a süthetőséggel is, úgy hogy a buza süthetőségének annak aczósól valóhoz képest való megítélése éppen oly fontos segítségközönek járékzik a buza megírálásánál, mint a milyen fontos az már régebben az árpánál.

g) A sikér duzzadásának magossága egymagában véve még nem ad biztos alapot a buza jószágának megítélésére, ellenben sokkal inkább alkalmas erre a sikér mennyiségéből és duzzadási fokából összeállított szám (abszolút duzzadási magasság), ez a megjelölés azonban még távolról sem rendszeres, s mindez ideig a buza értékének megítélésére egyedül a süthetőség meghatározásának keresztülvétele nyújt biztos alapot.

h) Ugyanazon válfajjainak, egyenlő viszonyok között, ugyanazon gazdaságban termelve, a különböző években igen különböző lehet a süthetőségük; így pl. a squarehead buzáknak süthetősége átlagban volt: 1887-ben 89,2, 1888-ban 66,3, a különböző 22,9. Ugy látszik, hogy éppen úgy mint a borsnál, a buzánál is vannak jó és rossz évek.

i) Ugy látszik, hogy az érettségi foknak csekélyebb befolyása van a süthetőségre, minthsem azt egy korábbi kísérlet alapján fel kellett venni, mert pl. a Rivets-bearded buzáknak süthetősége és sikértartalma a különböző érési stadiumokban volt:

zöld érés	66,1%	süthetőség	27,9%	rendes sikér
sárga	58,3%	»	33,8%	»
teljes	67,4%	»	32,9%	»
túl	64,7%	»	30,1%	»

E szerint tehát a korábbi érési stadiumban aratott buza

Backfähigkeit des Weizens.

Ueber Backfähigkeit des Weizens hat die agrikulturnemische Versuchsstation des Landwirtschaftlichen Zentralvereines für die Provinz Sachsen in Halle unter Leitung des Professors Dr. M. *Märcker* interessante Versuche angestellt auch über die Ermittlung solcher Weizenarten, welche infolge ihres Klebergehaltes einen hervorragenden Werth hinsichtlich ihrer Backfähigkeit besitzen. Diese seit Jahren ausgeführten Untersuchungen sind jetzt, wie in dem Jahresberichte über die Wirksamkeit der Station mitgeteilt wird, nachdem zuerst grosse Schwierigkeiten sowohl bei der Herstellung des Mehles, wie auch bei der Bestimmung der Backfähigkeit selbst zu überwinden waren, einem gewissen Abschluss nahe. Die Hauptergebnisse dieser Untersuchungen sind im Wesentlichen folgende:

a) Protein = kleberreiches und gut backfähiges Mehl, liefern hauptsächlich nur die kurz vegetirenden Arten.

b) Die grosskörnigen Arten zeigen fast niemals einen hohen Klebergehalt und eine gute Backfähigkeit.

c) Die kleberreichen Arten zeigen meistens einen höheren Prozentsatz Stickstoff in Gestalt von Kleber, als die kleberärmeren.

d) Im allgemeinen besitzen die kleberreichen Spielarten eine bessere Backfähigkeit als die kleberärmeren.

e) Nicht eine einzige kleberreiche Spielart hat jemals eine schlechte Backfähigkeit ergeben. Dagegen ist es vorgekommen, dass verhältnissmässig kleberarme Arten, worunter besonders der Noe-Sommerweizen genannt werden soll, eine höhere Backfähigkeit gezeigt haben, als man nach ihrer Zusammensetzung annehmen sollte. Hierbei ist jedoch fast immer ein sehr hoher Prozentsatz Kleberstickstoff von Gesamtstickstoff in dem Mehl der betreffenden Art vorhanden gewesen.

f) Die glasse Beschaffenheit der Weizenkörner steht im allgemeinen in unmittelbarer Beziehung zum Klebergehalt und damit auch zur Backfähigkeit, so dass die Beurtheilung des Backwerthes des Weizens nach der glasischen Beschaffenheit der Körner ein ebenso wichtiges Hilfsmittel zur Beurtheilung des Weizens zu werden verspricht, wie es dies für die Gerste längst geworden ist.

g) Die Steighöhe des Klebers bietet für sich allein kein sicheres Beurtheilungsmittel für die Güte des Weizens, weit mehr dagegen die aus der Menge des Klebers und der Steighöhe des Klebers zusammengesetzte Zahl (absolute Steighöhe), diese Beziehung ist jedoch weit davon entfernt, regelmässig zu sein, und es bietet bis jetzt nur die Ausführung der Backfähigkeitsbestimmung einen sicheren Anhalt zur Beurtheilung des Weizenwerthes.

h) Dieselben Arten unter verschiedenen Verhältnissen in denselben Wirthschaften angebaht, können in verschiedenen Jahren eine sehr verschiedene Backfähigkeit besitzen, so war z. B. die Backfähigkeit im *Squarehead*-Weizen im Durchschnitt 1887: 89,2, 1888: 66,3, Unterschied 22,9, Wie beim Weizen, so scheint es also auch beim Weizen gute und schlechte Jahrgänge zu geben.

i) Der Einfluss des Reifezustandes auf die Backfähigkeit scheint ein geringerer zu sein, als man nach einer früheren Untersuchung annehmen musste, denn es war z. B. die Backfähigkeit von Rivets-Bearded-Weizen und sein Klebergehalt in folgenden verschiedenen Reifezuständen:

Grünreif	66,1%	Backfähigkeit,	27,9%	feuchter Kleber
Gelbreif	58,3%	»	33,8%	»
Vollreif	67,4%	»	32,9%	»
Todtreif	64,7%	»	30,1%	»

Jedenfalls ist hiernach die Backfähigkeit des in einem früheren Reifezustande geernteten Weizens nicht niedriger als in

süthetősége semmi esetre sem kisebb mint a későbbi érési stádiumokban, noha a korai aratásból a jószág tekintetében fűzött várakozások nem válnak be.

k) Minden oly kísérlet, mely vegyi szerek alkalmazásával tételt, továbbá a kései folyamatnak a rendes eljárástól eltérő vezetése, azon célból, hogy rosszul süthető lisztnek jobb süthetőség érések el, eddig semmi sikerre nem vezetett, s alig is lehet reményelni, hogy ez irányban számbavehetőbb sikerek érseknek el.

A gabona kezelése a magtárban.

A magtárban eltartott gabonát mindenféle romlás ellen nagyon óvni kell, s ezt csak akkor érheti el, ha a magtár lehetőleg száraz, de egyáltalán hűvös helyen fekszik. Ez oknál fogva nem tanszerű a gabonát ló-, tehén- vagy egyéb állatoktól főképpen, vagy vizek szomszédságában helyezni el, mert itt sohasem lehet száraz. Hogy a szerek a magtárnak meg ne ártsanak, záporosók és hóviharak abba bele ne hatolhassanak, szilárdan kell azt építeni és jól záró tetővel ellátni. A jó magtárban továbbá mindenütt kell világosságnak és léghuzamnak lenni. A szellőztető nyílásokat egymással szemközt s a padlótól 0,6 méterrel nem magasabban kell alkalmazni, hogy a légáramlat a gabonahalmok fölé felvonnasson végig. Hogy a maradarakt s egyéb szemes étellel táplálkozó állatokat a magtártól távol tartassuk, a szellőztető nyílásokat fából vagy szolnyóhból készült rácsal kell elzárjuk. A hó, eső és nedves kő behatolása ellen deszkából készült ablakablakokat alkalmazunk.

Mihelyt a gabonát a magtárban felhalmozzuk, az izdatni kezd, s ez az izdatási folyamat ugyanaz, a mit a keresztékben fekvő gabonánál lehet tapasztalni. Hőkéfért, nyirkosságot, és sajátzerű szagot érezhetünk mellette, s ez a szag arra vall, hogy a gabonából a nedvességgel együtt más anyagok is elillannak. A magtárban levő gabonánál tehát az a feladat, hogy a felmelegedést lehetőleg megakadályozzuk, s a nedvesség elpárolgását mesterségesen elősegítsük. Ezt úgy érheti el legjobban és legbiztosabban, ha a gabonát sekélyen halmozzuk fel és szorgalmasan átlapátoljuk, a miről majd alább lesz szó.

A magtárban fekvő gabonában még az első izdatás után is a gabonaszemek folytonosan oxgyenint vesznek fel a levegőből és szénsavat bocsátanak ki, vagyis lassu elégségi folyamaton mennek keresztül. Ezt az elégséget az idezi elől és támogatja, hogy a gabonaszemek hygrokopikusak, vagyis az a tulajdonságuk, hogy a nyirkosságot bizonyos mértékig veszik fel a levegőből és szivják megukba. Ez is feltehető, hogy a gabonaszemek a nyirkos levegőből vizet vesznek fel, s azt a száraz levegőbe ismét kielehelik. Muntz szerint, a szénsavfőjtés annál nagyobb, minél gyakrabban újratik meg a levegő és minél magasabb a hőmérséklet. Az oly zab, a mely 36 hónapon át fektült szellős magtárpadlósán, 72 százalékkal több szárazanyagot veszített, mint az a mely ugyanannyi ideig szárazon gabonatarányban volt elcsukva. A keményítő e közben 6% -kal csökkent és a protein is esőkenést mutatott. A tengeri 16 hónap alatt 10% -kal több szárazanyagot veszített a levegőn, mint zárt tartályban.

Ebből kitűnik, hogy mennyire szükséges a gabonát lehetőleg szárazon és hűvösen s a levegő kizárásával eltartani. A gyakorlatban azonban igen nehéz dolog mindezen követelményeknek megfelelni. Ha a gabonát földalatti vermekbe rakják, az ugyan hűvösen fekszik, és többé-kevésbé el is van zárva a leve-

späteren Reifezuständen, wengleich sich die bezüglich der Güte auf die Ernte in einem frühen Reifezustand gesetzten Erwartungen nicht bestatigt haben.

k) Alle Versuche unter Anwendung von Chemikalien, oder unter einer vom gewöhnlichen Verfahren abweichenden Leitung des Gährvorganges, um eine bessere Backfähigkeit der schlecht backfähigen Mehle zu erreichen, sind bis jetzt in keinem Erfolge gekrönt worden, und es ist auch kaum zu erhoffen, dass in dieser Beziehung erhebliche Erfolge erzielt werden.

Die Aufbewahrung des Getreides auf Schütt-Böden.

Bei Aufbewahrung auf Böden muss das Getreide gegen jede Art des Verderbens geschützt werden, und dieses kann nur erreicht werden, wenn der Boden an einem möglichst trockenen, aber auch zugleich kühlen Orte liegt. Deshalb ist es nicht ratsam, das Getreide auf Stallungen, in denen sich Kühe, Pferde oder andere Thiere aufhalten, oder in der Nähe von Gewässern aufzubewahren, denn hier kann es niemals recht trocken sein. Damit der Sturm dem Boden nichts anhaben und kein Regen oder Schneegefüher in denselben eindringen kann, muss derselbe solid gebaut und mit einem dichten Dach versehen sein. Sodann muss ein guter Fruchtboden überall Licht und Zugluft haben. Die Luftsüge müssen einander gegenüber und nicht höher als 0,6 M. über dem Boden angebracht sein, damit der Zugwind die Oberflächen der Fruchthaufen bestreichen kann. Um die Vögel und andere körnerfressende Thiere von dem Speicher fern zu halten, versieht man die Luftzüge mit Holz- oder Drahtgittern. Gegen den Zudrang von Schnee, Regen und fuchten Nebel wendet man Läden an.

Sobald das Korn auf den Speicher gebracht ist, geräth es in's Schwitzen, welcher Vorgang hier von denselben Erscheinungen begleitet wird, wie bei dem in Garben lagernden Getreide: man bemerkt Wärme, Feuchtigkeit und einen eigenthümlichen Geruch; letzterer zeigt an, dass mit dem Wasser auch noch andere Stoffe fortgehen. Bei der Behandlung des auf den Kornboden gebrachten Getreides kommt es darauf an, die Erwärmung möglichst zu verhindern und das Verdunsten der Feuchtigkeit künstlich zu befördern. Man erreicht dies am ersten und sichersten durch faches Aufschütten und fleissiges Umschaufeln, wovon weiter unten gesprochen werden soll.

Beim Lagern auf dem Speicher, auch nach dem ersten Schwitzen, nehmen die Getreidekörner fortwährend Sauerstoff aus der Luft auf und geben dafür Kohlensture ab, d. h. sie gehen einem langsamen Verbrennen entgegen. Diese Verbrennung wird dadurch herbeigeführt und unterstützt, dass die Körner hygrokopisch sind, d. h. die Eigenschaft besitzen, die Feuchtigkeit der Luft mit einer gewissen Begier an sich und in sich hineinzu ziehen. Es ist wohl anzunehmen, dass die Körner bei feuchter Luft Wasser einziehen und bei trockener Luft wieder aushauchen. Nach A. Muntz ist die Kohlenstureentwicklung um so grösser, je häufiger die Luft erneuert wird, je feuchter die Körner sind und je höher die Temperatur ist. Hafer, welcher 36 Monate lang auf luftigem Getreideboden gelagert war, hatte 72% Trockenstoff mehr verloren, als der gleiche Zeit in einem geschlossenen Getreidebehälter aufbewahrte Hafer. Die Stärke war dabei um 6% vermindert, auch das Protein zeigte eine Abnahme. Mais hatte nach 16 Monaten an der Luft 10% Trockenstoff mehr verloren, als im geschlossenen Behälter.

Hieraus geht hervor, wie nothwendig es ist, dass das Geo-

gőgöl, de a szemek penészesek és dohosak lesznek. Az ugynevezett *silovermekben* is, a melyek vagy szikláka vannak vagy, vagy pedig száraz földre ásva, valamint a tulajdonképeni silomagtárakban is, a melyeket fölül töltenek meg és alul kiürítenek, csak akkor lehetünk biztonságosak az iránt, hogy a gabona kellően konzerválva lesz, ha azt gyakran átforgatjuk. Haberlandt végre azt is javasolja, hogy a gabonát 50–60° hőmérsékre mesterségesen felmelegített levegőben szárítsuk ki, s azután kifalozott és légmentesen elzárható tartályokba helyezzük, a melyeket szintén felülről meg lehet tölteni és alulról egy tölséren át leeresztetni a gabonát.

Ez által azt értheti el, hogy: 1. a gabonakészletek sokkal tökéletesebben tartatnak el mint a jelenleg szokásos eltartási módok mellett, 2. mindenféle rovar és állat ellen tökéletesen meg volnának védve, 3. tűzveszély ellen szintén teljes biztonságot nyújtanak az ily elhelyezés, 4. a raktározás tartama alatt semmiféle átforgatásra se lenne szükség s így költségvetésük takaríthat meg. Ennek a berendezésnek is meg vannak azonban a maga hiányai.

A mint hogy a gabonát a szántóföldön gondosan műveljük, éppen úgy a legnagyobb gondot kell arra fordítani a magtárban is. A jól kezelt gabona nem csupán hogy több, de jobb lisztet is ad mint a rosszul kezelt, minél fogva azt a sülők szivesebben is vásárolják és jobban meg is fizetik. A főgondozás a gyakori állapotából áll, mit legjobban az e célra készített szőrg lapáttal lehet végezni. Sok gazda azonban elhanyagolja az állapotot, mert a gyakori forgatásnál a zabak és árpanak hegye letörik, ennél fogva a készlet mennyisége némileg csökken; azt azonban nem számítják, hogy a minőségese javul. Ha a kistépel gabona nem egészen száraz, azt kezdetben csak vékonyan kell felhalmazni és szorgalmasan átlapátolni. A gondos gazda időnkint megvizsgálja a magtárban a halmokat, hogy vajon azok belülről nem melegeledtek-e át. Ha ilyesmit észlelni, azonnal az állapotlához lát. A kiszáradt gabonát 40 cm. magasra felhalmozhatjuk. A nyirkos gabonát, továbbá a hüvelyeseket és olajos magvakat kezdetben 10–15 cm-nél nem szabad magasabba rakni, s itt is naponta egyszer vagy kétszer is át kell forgatni. A nem egészen száraz gabonát télen hetenkint egyszer, nyáron hetenkint kétszer átforgatjuk. Ha már egyszer kiszáradt, akkor csak minden 1–2 hónapban kell egyszer átforgatni, ilyenkor azután magasabba is rakhatjuk. Ha erős téli hideg után enyhe időjárás következik, a gabonát nem forgatjuk, nehogy a hideg szemekre vízpára rakódjon le. Ilyenkor az ablakokat is csukjuk be, holott száraz időjárásnál azokat ismét kinyitjuk.

A magtárban levő gabonakészlet folytonosan csökken, azáltal hogy beszárad, egyes részei leválnak, paktányok, egerek és zsuzsok pusztításainak ki van téve, ezeket a veszteségeket azonban kellő figyelem és az ismert eszközökkel azonnal való alkalmazása mellett el lehet kerülni, vagy legalább is jelentékeny mértékben lehet azokat csökkenteni.

Az egerek ellen az által védekezünk, hogy macskákat tartunk a magtárban. A zsuzsokot az által lehet elűzni, ha a magtár állandóan szárazon és tisztán tartjuk, valamint folytonos léghuzamról gondoskodunk és a gabonát gyakrabban átlapátoljuk. Kisebb madarak, pl. a billegények vagy füstfarkú billegények stb., a melyeket az elzár magtárba csukunk, szintén elpusztítják a meglevő zsuzsokot. Egyáltalán egész sereg van ez el-elleneségnek ellen. Ha azonban az el már nagyon elterjedt, a gabonát ki kell egészen üríteni a magtárból. Az ily magtárba azután egy egész esztendőn át nem volna szabad gabonát rakni (?) s abban minden repedést és hasadékokat mézszel gondosan be kell mázolni. Egyáltalán úgy igyekezzünk intézkedni a magtárban, hogy

treide möglichst trocken und kühl unter Luftabschluss aufbewahrt wird. Aber in Wirklichkeit lassen sich diese Forderungen schwer erreichen. Bei der Aufbewahrung des Getreides in Erdgruben liegt dasselbe zwar kühl und mehr oder weniger von der Luft abgeschlossen, aber die Körner werden schimmelig und dumpfig. Auch die sogenannten *Silospeicher*, welche entweder in Felsen gehauen oder in trockenem Boden ausgegraben, auch die eigentlichen Silospeicher, die oben gefüllt und unten geleert werden, gewähren nur Sicherheit in der Aufbewahrung und Erhaltung der Getreidevorräthe, wenn das Getreide häufig umgeworfen wird. Endlich hat Haberlandt den Vorschlag gemacht, die Körner in künstlich erwärmter Luft bei einer Temperatur von 50–60° C. zu trocknen und dann in gemauerte, luftdicht verschlossene Behälter zu bringen, die gleichfalls von oben gefüllt und unten durch einen Trichter entleert werden könnten. Dadurch erreicht man: 1. eine weit vollkommene Aufbewahrung der Körnervorräthe, als dies bisher bei der gewöhnlichen Aufbewahrungsmethode der Fall war; 2. es würde ein vollkommener Schutz gegen jegliches Ungeziefer gefunden; 3. gegen Feuersgefahr wäre vollkommene Sicherheit gehoben, und 4. während der Aufbewahrung entfiel jegliche Umrbeitung, somit würde an Kosten erspart. Diese Einrichtung hat jedoch auch ihre Mängel.

Dies das Getreide auf dem Felde mit Sorgfalt gebaut, so muss dasselbe auch auf dem Kornboden aufs beste gepflegt werden. Gut behandeltes Getreide liefert nicht nur mehr, sondern auch besseres Mehl als schlecht bearbeitetes, und wird deshalb von den Bäckern lieber gekauft und besser bezahlt. Die Hauptpflege ist das Umschaueln, welches am besten mit eigens hierzu hergerichteten Wurfschaueln geschieht. Aber mancher Landwirth unterlässt sehr häufig das Umschaueln des Getreides aus dem Grunde, weil sich durch das fleissige Wenden die Spitzen des Hefers und der Gerste abstossen und dadurch der Getreidevorrath an Menge etwas abnimmt, nicht erwägend, dass die Güte desselben sich dadurch steigert. Ist die ausgetrocknete Frucht nicht ganz trocken, so muss sie anfangs dünn aufgeschüttet und öfters umgestochen werden. Ein fleissiger Landwirth untersucht von Zeit zu Zeit den aufgeschütteten Kornboden, ob er im Innern nicht heiss wird. Ist dies der Fall, so ist das Umschaueln desselben sogleich vorzunehmen. Ausgetrocknete Frucht darf man 40 cm. hoch aufschütten. Feuchtes Getreide, Hülsenfrüchte und Oelsamen dürfen anfangs nicht höher als 10 bis 15 cm. aufgeschüttet und müssen täglich ein- bis zweimal umgearbeitet werden. Feuchtes Getreide wird im Sommer zweimal, im Winter einmal wöchentlich umgestochen. Ist dasselbe abgetrocknet, so darf es in 1 bis 2 Monaten einmal umgestochen und kann dann auch mit der Zeit höher aufgeschüttet werden. Tritt nach einer starken Winterkälte Thawetter ein, so unterlasse man das Umschaueln der Körnervorräthe, damit sich der Wasserdunst nicht an die kalten Körner ansetzt. Auch verschleisse man zu dieser Zeit die Luftzüge, während man sie bei trockener Witterung wieder öffnet.

Auf dem Speicher ist das Getreide einer beständigen Verminderung durch Eintrocknen und Abstossen der Theile, durch Ratten, Mäuse und Kornkäfer ausgesetzt, jedoch lassen sich die Verluste bei einiger Aufmerksamkeit und unter halbdiger Anwendung der bekannten Mittel vermeiden oder wenigstens auf ein erträgliches Mass herabmindern. Gegen Mäuse schützt man sich dadurch, dass man den Katzen freien Zutritt gestattet. Den schwarzen und weissen Kornwurm kann man dadurch verjagen, dass man Reinlichkeit und Trockenheit auf dem Kornboden beobachtet, beständig Zugluft unterhält und das Getreide öfters umschauelt. Kleine Vögel, wie z. B. Barbenzelen, Rothschwänzchen u. s. w., die man auf den verschlossenen Speicher sperrt, vertilgen ebenfalls den vorhandenen Kornwurm. Ueberhaupt gilt es ja eine ganze Menge Mittel gegen diesen Feind. Hat derselbe aber überhand genommen, so muss das Getreide weggeseift und verbraucht werden. Auf einen solchen Kornboden darf dann ein

a gabona ellenségei oda be ne fészkeljék magukat, mert könnyebb őket távolartani, mint azután kiirtani.

Apadás gyanúját az első évben minden 100 hl. gabonára 3 hektoliter vehetünk fel, idősebb gabonánál 100 hektoliterre évente 1½ hl-ert.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Az orsz. magyar malomgyesület tarifaugyi szakbizottsága f. é. október hó 21-én *Zücker* Ad. íg. bizottsági alelnök ur előnöktele alatt s *Burchard* Konrád egyesületi elnök ur részvétele mellett több fontos tarifaugyi felett tanácskozott. A mult ülésről szóló jelentés felolvassáa és hiteltelítése után első sorban az »Adria« tengeri hajózási részv. társaság által a Fiuméből való elszállításokra vonatkozó *kötéslesek együttes szövegészere* vonatkozólag az Egyesülethez beterjesztett tervezet ügye elvettintett fel, s a tárgy fontosságára való tekintettel elhatározotott, hogy a bizottság tagjaihoz sürgetés intézéséek a végre, hogy az ezen tervezetre nézve tölők már régebben kört szakvéleményeket mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Ezután a magyar általános hitelbank egyesült főzmalmai részéről beterjesztett indítvány olvastottott fel, mely a helyi érdekű esantok állomásán feladott *buzaszállítványok díjmérséklet* iránti igényére vonatkozik. Ez indítvány kifejti, hogy »ma nehézségek, melyekkel a fumei refectia igénybevétele nézve megállapított buzaszállítványok összehozatala összeköve van, lényegesen örögbitnének az által, hogy az olyan szállítások utána, a melyek, ha a m. k. államvasutak vonalain 100 km. utat meg is tettek, de valamely nem az államvasutakhoz tartozó vicinális vasut állomásán adattak fel, vizsirtérisi előismernvények kiszolgáltatását megtagadják. Miután az ez előszerintit viszonyok olyanok, hogy a malomok *tiszteletli* buzák vétele körül ritkán lehetnek abban a helyzetben, hogy más hozat vásároljanak mint olyat, a mely valamely vicinális vasut állomásán adattott fel, a díjkezdvezmény — ha a vasut megmarad a mellett, hogy az oly buzaszállítványok, melyek valamely nem az államvasutak hálózatához tartozó vicinális vasut állomásáról érkeznek, nem bírnak a refectáriá igénynyel, még akkor se, ha az államvasutak vonalainak átmentek és azokon 100 km.-nyi utat megtettek — egyszerűen a legtöbb esetben illusorissá válik, minek folytán sürögösen szükséges lenne, hogy a m. k. államvasutak igazgató ágánál lépések tésessenek aziránt, hogy az oly buzaszállítványok, melyek valamely vicinális vasut állomásán adattak fel, a refectáriá való igénynyel bírókúl előmteressenek, tekintet nélkül arra, vajjon az illető állomás a m. k. államvasutakhoz tartozik-e vagy sem, ha csak az illető szállítványok a m. k. államvasutak vonalain 100 km.-nyi utat megtettek volt.« Ez indítvány behatón tárgyalatván, elhatározotott, hogy ugy az indítványban foglalt indokok alapján valaminet arra való utalással is, hogy a vasut-igazgatóság felhőgása által a buzatermelő vidék-ek értékesítési esélyi körül oly megközlőbiztetések teremtenek, melyek egyik vidéket a másikkal szemben hátrányos helyzetbe juttatják, de tekintettel arra is, hogy az által a vicinális vasutak átadatokkal előmozdított fejlesztése is gátoltnék, a m. k. államvasutak igazgatóságához előterjesztés lesz intézendő, melynek alkalmából — egyesületi elnök ur ógánák javaslataira — az a kivánság is kifejezendő az államvasutak igazgatósága előtt, hogy a köz-

ganzes Jahr lang kein Getreide geschüttelt (?) und alle Ritzen und Spalten müssen mit Kalk verstrichen werden. Ueberhaupt muss der Landwirth solche Vorkehrungen auf dem Speicher treffen, dass die Kornfeinde sich nicht dasselbst einbürgern, weil es leichter ist, sie davon abzuhalten, als sie später daraus zu vertilgen.

Man nimmt im ersten Jahre von 100 hl. Getreide 3 hl. als Abgang an; bei älterem Getreide rechnet man von 100 hl. jährlich 1½ hl.

VERBANDSNACHRICHTEN.

Der Sonderausschuss für Tarifangelegenheiten

des Ungar. Landes-Mühlen-Verbandes beriehi am 21. Okt. l. J. unter Vorsitz des Ausschuss-Vizepräsidenten Dir. A. *Zücker* und in Gegenwart des Verbandspräsidenten Conrad *Burchard* mehrere wichtige Tarifangelegenheiten. Vorerst wurde, nach Verlesung und Authentication des Berichtes über die letzte Sitzung des Ausschusses die Angelegenheit des durch die »Adria« Seeschiffahrt-Gesellschaft dem Verbande übersendeten Entwurfes der einheitlichen Textirung von *Schlussbriefen über Charterungen* aufgenommen und wurde mit Rücksicht auf die Wichtigkeit dieser Frage beschlossen, an die Mitglieder des Ausschusses eine Urgenz ergehen zu lassen, dahin lautend, die über diesen Entwurf schon früher verlangten Relationen ehestens einenden zu wollen.

Hienach gelangte ein Antrag der Vereinigten Dampfmlhlen der Ung. Allg. Creditbank zur Verlesung, welcher sich auf den *Refectie-Anspruch* der auf *Vicinálbahnstationen* zur Aufgabe gelangten *Getreidetransporte* bezieht. Es wird in demselben mitgetheilt, »dass die Schwierigkeiten, mit welchen die Aufbringung der zur Erlangung der Fimmaner Refectie erforderlichen Weizen sendungen verbunden ist, dadurch erhöht werden, dass nach solchen Sendungen, die, wenn sie auch 100 Km. auf den ung. Staatsbahnhlinien durchlaufen, jedoch auf einer Vicinálbahnstation, die nicht ung. Staatbahn ist, aufgegeben werden, keine Refectiescheine ausgefolgt werden. Nachdem die Verhältnisse demalen so liegen, dass man bei Käufen von *Thessweizen* seinen in die Lage kommt, andern Weizen zu kaufen, als solchen, der auf irgend einer Vicinálbahnstation aufgegeben wird, erscheint die Refectie — wenn die Bahn dabei beharrt, dass Weizensendungen, die von einer, nicht ung. Staatsbahnen angehörenden Vicinálbahnstation kommen, nicht refectiefähig sind, selbst wenn sie auf die Linien der ung. Staatsbahnen übergegangen sind und auf demselben mehr als 100 Km. zurückgelegt haben — in zahlreichen Fällen ganz illusorisch, somit es dringend notwendig ist, bei der Direction der ung. Staatsbahnen darüm einzukommen: dass Weizensendungen, auf irgend einer Vicinálbahn aufgegeben, für refectiefähig erklärt werden mögen, ohne Rücksicht darauf, ob die betreffende Station den ung. Staatsbahnen angehört oder nicht, wenn nur die betreffenden Sendungen über 100 Km. auf den ung. Staatsbahnhlinien zurücklegen.« Dieser Antrag wurde eingehend lerathen und beschlossen, auf Grund der angeführten Motive, sowie unter Betonung dessen, dass durch die Auffassung der Bahn Unterscheide in der Verwerthung der Weizenprodukte gegen einander entstehen, aber auch die mit Opfern geforderte Entwicklung der Vicinálbahnen selbst gehemmt wird, eine Vorlage an die Direction der Staatsbahnen zu richten, anlässlich welcher auch auf Antrag des Herrn Verbandspräsidenten das Ersuchen an die Staatsbahnen gerichtet werden soll, mit Rücksicht auf das Interesse der Lagerhäuser, die Gültigkeit der Refectie-

raktári áruval érdekeire való tekintettel a díjmérséklési igényre vonatkozó előismervények érvényessége (a 8 kros buzarefactiára nézve) visszahatolhat hatóra terjedteséig ki a díjmérséklési érvénytartamától kezdve, mert máskülönb a beraktározott buzakészletek, ha a mindenkori díjmérséklési időtartam *utro* grolletnek fel, ezen kedvezmény elvesztéséről suttjánának.

Ezek után a *fiumei kikötői tör* ügye tárgyaltatott, melyre nézve a bizottság, tekintettel ama körülményre, hogy az ezen, a Brazíliahoz szánt lisztküldevények csomagolására szolgáló raktár nézve a m. k. tengerészeti hatóságilag megkötött szerződés az Egyesültre igen lényeges kötelezettségeket ró, elhatározandónak tartja, hogy az Egyesület és a malomnak fiumei képviselője közti viszony szintén szerződésileg rendeztesse. Az erre vonatkozólag már kidolgozott szerződési tervezet pontonként tárgyaltatván, a bizottság egyelőre úgy intézkedett, hogy a tervezet a lisztküldevények csomagolásával megbízott fiumei ügynökségnek véleményadás végett küldesse meg a hogy az ez ügyben létesítendő megállapodásokról az érdekelteknél azután megfelelőleg tájékoztatandók.

Végül a *Schlesinger* M. igazgató urnak az Egyesületi Közönlönyben megjelent fejtegetése alkalmából feleltet és a vidéki malomoknak a 8 kros buzarefactia által a fővárosi malomokkal szemben teremtett állítólagos kedvezőtlenebb helyzetére vonatkozó kérdést tárgyalta a bizottság s beható eszmecsere után, számadatokkal eszközölt összehasonlítás alapján kimondandónak jellette, hogy a vidéki malomok által lisztküldevényekre nézve a Fiuméba való *közvetlen* forgalomban élvezett szállítási díjtelek általában jóval olcsóbbak, mint a budapesti malomoknak a *tör* forgalomban gabonára és lisztre nézve rendelkezésre álló díjtelei, mihez képest a bizottság az idevontakozó, az Egyesületi Közönlöny 2. számában megjelent fejtegetéseket igazoltaknak nem láthatja és ehhez képest az ez érdekében kívánatosnak jelzett lépések megtételét szükségesnek nem mondhatja.

Ezzel a bizottság tanácskozásait befejezte.

Az orsz. magy. malomgyesület biztosításügyi szakbizottsága f. hó 27-én *Byull* igaz. bizottsági elnök elnöklété alatt ülést tartott, melyen *Burhard* egyesületi elnök, *Hoggenmacher*, *Rieger* és *Bock* ig. urak voltak részt. Tanácskozás tárgyát képezte ama bejelentések táblázatos egybeállítása, a melyek a *magyar malomok baleset elleni szövetkezésé* ügyében tervezett egyezményre vonatkozólag érkeztek be, mely egyezménynek tudvaleg az a célja, hogy a baleset elleni biztosítás a kölcsönösség elve alapján és pedig az előforduló balesetek utáni kártérítéseknek egyszerű felosztása utján szerveztesse. A bizottsági elnök ur előterjesztése szerint eddig 23 malom jelentette az egyezményhez való hozzájárulás iránti hajlandóságát, melyek közül 10 malom egyáltalán nincs biztosítva, 9 malom a napibérek 500-szorosa, 2 malom 600-szorosa, 1 malom 1000-szerese és egy az *évi* bérek 1 $\frac{1}{2}$ -szerese van biztosítva. A bejelentett malomokban alkalmazott munkások összes száma 4410. a fizetett bérek évi összege pedig 2.114.576 forint. Az egyes malomnál még fennálló biztosítások lejáratra változó és az 1894 évig terjed, de a kötvények tőlyomó száma már az 1890. és 1891. években jár le.

A fentközlött szerint bejelentett viszonyok tárgyalásának eredményeül a bizottság ama nézete fejeztetheti ki, hogy a tervezett egyezmény most már minden nehézség nélkül lenne létesíthető, a mennyiben a baleset elleni biztosítási szövetkezte a még egyáltalán igényt biztosítást nem kövölt malomokkal, valamint a 9 csupán a napibérek 500-szorosára biztosított malomokkal *megalapítható* lenne s csupán azt az utólagos rendelkezést kellene kimondani, hogy azok a malomok, melyek személyzetüket már valahol biztosították, biztosítási kötvényeik lejártját csupán annyival kellene

scheine (bezüglich der 8 k. Weizenrefactie) auf 6 Monate rückwirkend (von der Geltungsdauer der Refactie gerechnet) anzuerkennen, da sonst die eingelagerten Getreidevorräthe, wenn sie nach der jeweiligen Refactiedauer zur Vermahlung gelangen, dieser Begünstigung verlustig werden müssten.

Hienach gelangte die Angelegenheit der *Fiumaner Malomgazine* zur Berathung und wurde mit Rücksicht auf den Umstand, dass der mit der k. ung. Seebühnen abgeschlossene Pachtvertrag über diese, zur Packung der Brasilienungen bestimmten Magazine dem Verbands wesentliche Verpflichtungen auferlegt, der Beschluss ausgesprochen, das Verhältnis zwischen dem Verband und dem Vertreter der Mühlen in Fiume gleichfalls vertragsmäßig zu regeln. Der zu diesem Behufe verfasste Vertragentwurf wurde punktwiese berathen und hienach beschlossen, denselben vorläufig zwecks Meinungsäusserung der mit der Packung der Mehle betrauten 'Fiume Agency' zuzuschicken und nachher bezüglich Verlautbarung der getroffenen Vereinbarungen an die Mühlen die entsprechenden Verfügungen zu treffen.

Die auf Anregung Dir. M. *Schlesinger's* im Verbandsorganen erörterte Angelegenheit bezüglich der angeblich durch die 8 k. Weizenrefactie geschaffenen ungünstigeren Lage der Provinzmühlen gegen die hauptstädtischen Mühlen wurde durch den Sonderausschuss eingehend discutirt und nachdem durch ziffermäßige Aufstellungen klargestellt erscheint, dass die Frachtsätze der Provinzmühlen für Mehlsendungen im *directen* Verkehr nach Fiume im Allgemeinen bedeutend billiger sind, als die Frachtsätze für die Budapester Mühlen im gebrochnen Verkehr für Weizen und Mehl sich stellen, kann der Ausschuss die bezüglichlichen, in Nr. 2 des Verbandsorganen erschienenen Erörterungen nicht für gerechtfertigt halten und findet demgemäss die Einleitung von Schritten nicht gebührend.

Hienmit wird die Berathung beendigt.

Der Sonderausschuss für Versicherungswesen des ung. Landes-Mühlen-Verbandes hielt am 27. Oktober 1. J. unter Vorsitz des Ausschusspräsidenten Dir. *Byull* eine Sitzung an welcher Verbandspräsident *Burhard*, die Herren *Hoggenmacher*, *Rieger* und *Bock* theilnahmen. Gegenstand der Berathung bildete eine Zusammenstellung der Anmeldungen bezüglich des geplanten Uebereinkommens hinsichtlich der Bildung eines *Unfall-Unterstützungsverbandes ungarischer Mühlen* — bekanntlich mit dem Zwecke, die Unfallversicherung auf Grund der Gegenseitigkeit in Form der Umlage der vorkommenden Unfall-Entschädigungsbeträge durchzuführen. Der Herr Vorsitzende berichtet, dass 23 Mühlen ihren Beitrag zum Uebereinkommen angemeldet haben und zwar sind hievon 10 Mühlen gar nicht versichert, 9 Mühlen sind auf's 500-fache des Tagelohns, 2 auf's 600-fache, 1 Mühle auf's 1000-fache und 1 Mühle auf's 1 $\frac{1}{2}$ -fache des Jahreslohnens versichert. Die Zahl der in all diesen Mühlen beschäftigten Tagelöhner beträgt 4410 mit einem Gesamt-Jahreslohn von 2.114.576 Gulden. Die Scadenz der bestehenden Versicherungen reicht bis zum Jahre 1894, die Mehrzahl der Policen läuft jedoch in den Jahren 1890 und 1891 ab.

Die Berathung dieser angemeldeten Verhältnisse ergab als Resultat, dass das Uebereinkommen ohne Schwierigkeit zu Stande gebracht werden kann, da der Unterstützungsverband mit den 10 gar nicht versicherten und den 9 auf's 500-fache versicherten Mühlen *gebündelt* werden kann und nur die nachträgliche Bestimmung aufzunehmen sein wird, dass solche Mühlen, welche ihr Personal gegen Unfall schon versichert haben, bis Ablauf ihrer Police bei dem Verbandsverband nur so viel zu versichern habe, als zur Completi-

hogy álljanak a szövetkezethez, a mennyi a napibérek 800-szorosig való kiegészítéshez kívántatik. Némely az egyezménytervezeten eszközötti nem lényeges stylaris változtatás után (halesek előfordultával szövetkezeti orvos kiküldetése, valamint a szövetkezeti elnöke ügyében, mely utóbbi a magyar malmok halesek elleni segélyező szövetkezése czimmel állapotot meg) a bizottság elhatározta, hogy a belépési kötelevények kidolgozása, valamint az egyes malmok kárviselési hányadainak kiszámítása előtt stb. még bizalmasan a kormánytól lesznek lépések teendők az iránt, vajjon a tervezett egyezmény valamely irányban nem utközik-e bármely törvény intézkedésébe. E végre *Burchard* egyesületi elnök úr 6 mra kéretett fel a szükséges lépések megtételére.

A Verejn der Industriellen zur Versicherung gegen körperliche Unfälle in Wien részről ugyancsak a halesek elleni biztosítási ügyében beadott ajánlat, az Egyesület határozatából saját kebelében a kötelezőség elvén alaktalanul szövetkezetre való utalással kísérettel mellőztetni határozottat, a miről a nevezett intézet az elnökség útján lesz értesítendő.

STATISTIKA.

Oroszország termése. Az orosz kormány közzéteszi a pétervári központi statisztikai hivatal által készített kimutatásokat az 1886, 1887 és 1888. évek terméséről. Ezek szerint termelt Oroszországban *buza* 1888-ban 74.472,000 métermázs, 1887-ben 65.380,000 q és 1886-ban 37.800,000 q. Az 1887-88-ra kimutatott eredmények jóval nagyobbak, mintsem eddig feltételezték, ez a két év átlagban 70 millió métermázsú mutatóval, szemben az előző két év (1880—1886) 50 milliónyival átlagával. Ha a pétervári statisztikai hivatal említett kimutatásait helyesen vesszük, noha némi kétség fér rendszerint az orosz eredeti kereskedelmi és forgalmi statisztikai kimutatásokhoz, jogosult lenne az a feltételezés, hogy Oroszországnak még az 1888. évből áthozott tetemes buzakészlete van, mely részben felezhetné az idei termést hiányt, a melyre nézve eddig még hivatalos közlés nem jelent meg.

A legfontosabb orosz gabonafélék termése az említett 3 év alatt, métermázsokban kifejezve következő volt:

	1888	1887	1886
buza	74.472.000	65.380.000	37.800.000
rozsa	177.966.000	175.000.000	155.400.000
zab	216.362.200	140.760.000	129.200.000
árpa	47.692.000	39.036.000	30.912.000
tatarika	15.973.400	14.560.000	18.720.000

Buzatermelés Dél-Ausztráliában. A délausztráliai farmerek számát családtagjaikkal és munkásokkal együtt 30.000 lélekre becsülik. A buzatermelés értéke 1887-88-ban 2.837.000 £ volt, a miből aerenként 1 s, 8, 6 d, az ezzel foglalkozó egyénekre pedig fejenként 95 £ esik. Az exportált buza értéke 2.520.000 £ volt, vagyis aerenként 1 s, 5, 2 d és 84 £ fejenként a buzatermeléssel foglalkozókra. Az 1888-89-iki buzatermelés értékét 1.260.000 £-re becsülik, vagyis 15 3 d aerenként és 42 £ fejenként. A termelt buzamennyiségből kivitelre rendelkezésre álló rész értékét 600.000 £-re számítják, vagyis 1/5 d aerenként és 20 £ fejenként.

Feltéve, hogy egy farmerszázd 3 egyénből áll, a fenti számokból az tűnik ki, hogy minden buzatermeléssel foglalkozó család 1887-88-ban 285 £-et vett be, és úgy saját, valamint a többi népesség szükségletének levonása után 252 £ értékű búzát exportált. Az 1888-89. évre tehát ugyanczen rovatok alatt 126 £

runig bis zum 800-fachen des Taglohnes erforderlich ist. Nach Vornahme einiger unwesentlicher stylarischer Aenderungen (in Bezug auf die Entsendung eines Verbandsarztes in Schadenfällen, ferner bezüglich Benennung des Verbandes, welcher Unterstützungsverband der ung. Mühlen gegen Unfälle lauten soll) wird beschossen, vor Ausarbeitung der Beitrittserklärungen, der Quotientenstellung der einzelnen Mühlen etc. vertraulich an die Regierung heranzutreten mit der Anfrage, ob dieses Uebereinkommen nach keiner Richtung hin gegen bestehende gesetzliche Verfügungen verstößt und wurde der Herr Verbandspräsident *Burchard* ersucht, in dieser Richtung vorgehen zu wollen.

Die Offerte des Vereins der Industriellen zur Versicherung gegen körperliche Unfälle in Wien in derselben Angelegenheit wurde mit Hinweis auf die beschlussmäßige einzuleitende Action zur Gründung eines auf Gegenseitigkeit beruhenden Verbandes dankend abgelehnt, worüber der genannte Verein präsidialiter zu verständigen sein wird.

STATISTIK.

Ernte in Russland. Die russische Regierung veröffentlicht einen Ausweis des Central-Statistischen Amtes in Petersburg über die Ernte-Resultate der Jahre 1886, 1887 und 1888. Danach wurden in Russland geerntet an Weizen im Jahre 1888: 74.472,000 Meterzentner, 1887: 65.380,000 Mtr. und 1886: 37.800,000 Mtr. Die pro 1888/87 ausgewiesenen Ergebnisse sind wesentlich grösser, als bisher angenommen wurde. Diese zwei Jahre würden einen Durchschnitt von 70 Millionen Mtr. geben gegen einen Durchschnitt von 50 Millionen der vorangegangenen 7 Jahre 1880 bis 1888. — Wenn jener Ausweis des statistischen Amtes in Petersburg als richtig angenommen wird, obwohl zwar Zweifel immer verstatet sind, wo es sich um statistische Handels- und Verkehrs-Ausweise russischer Provinzen handelt, dann wäre die Annahme gerechtfertigt, dass Russland noch über einen vom Jahre 1888 herübergenommenen beträchtlichen Weizen-Vorrath verfügt, der den Ausfall der heurigen Ernte, über welche bisher keine amtliche Verlautbarung vorliegt, zum Theile wettmachen könnte. Der Ertrag in den wichtigsten Cerealien Russlands während der erwähnten drei Jahre war, in Mtrzn gerechnet folgender:

Weizen-Production in Süd-Australien. Die Anzahl der Farmer in Süd-Australien besteht Familien-Angehörigen und Arbeitern wird auf 30.000 Personen geschätzt. Der Werth der Weizen-Ernte 1887—88 war Pf. Sterl. 2.837.000, was Pf. Sterl. 1 s, 8, 6 d. pro Acre, oder Pf. Sterl. 95, — pro Kopf der hierbei beschäftigten Personen ergibt. Der Werth des exportirten Weizens war Pf. Sterl. 2.520.000, oder Pf. Sterl. 1 s, 5, 2 d. pro Acre und Pf. Sterl. 84, — pro Kopf der bei den Weizenbau Beschäftigten. Der Werth der Weizenerte pro 1888—89 wird auf Pf. Sterl. 1.260.000 veranschlagt, oder 15 3 d. pro Acre und Pf. Sterl. 42, — pro Kopf. Der veranschlagte Werth des vom erzeugten Weizenquantum für den Export disponiblen Theiles ist Pf. Sterl. 600.000, oder 7 6 pro Acre und Pf. Sterl. 20, — pro Kopf.

Angenommen, dass eine Farmer-Familie aus 3 Personen besteht, so ergibt sich aus obigen Daten, dass jede am Weizenbau beteiligte Familie im Jahre 1887—88 Pf. Sterl. 285, —

és 60 ¢ esik. A legutolsó évi termés, a mely csekélyebb volt mint hármylek előbbi évben, mégis minden farmercsaládnak megadja a megélhetésre szükségesét. A legutóbbi két évi aratás eredménye összefoglalva azt mutatja, hogy az 1887-88 és 1888-89. termelési években családanként ¢ 205,10 vételetet be évenként. A legutóbbi termés kivétel 600,000 ¢ -et eredményez és ennek folytán a nemzeti jövedelem az össznépségre fejenként 2 ¢ gyarapodást mutat. A legutóbbi két termésből történő buzakivétel után a nemzeti jövedelem 3.120.000 ¢ -el vagyis az összes népességre számítva fejenként 14 ¢ -el gyarapodik.

A fenti számok, a melyeket megközelítőleg helyesekül fogadhatunk el, azt mutatják, hogy a buzatermelés Dél-Ausztráliában még jövedelmező foglalkozás a gazdára néve, bármint álljon is vele a dolog a világ egyéb részeiben.

A buzatermelés költsége Angliában acrenként ¢ 8,10., Észak-Amerika nyugoti államaiiban ¢ 2, Dakotában, Manitobában valamivel kevesebb mint ¢ 2— és Dél-Ausztráliában körülbelül 25. acrenként.

India népességéhez (200.000.000) képest fejenként 1 bushel búzát termel; Északamerika Egyesült-Államai a népességhez (60.000.000) képest fejenként 7 bushelt, holott Dél-Ausztrália a népességhez (300.000) képest fejenként az utóbbi években majdnem 19 bushelt termelt.

A mult 1887-88. évben a termelés fejenként 63 bushel volt, s az utóbbi két évben együttvéve évenként átlag 41 bushel.

Amerika látható buzakészlete a legújabb felvételek szerint 24.508.350 bushelre ragadt, tehát az utolsó hét óta 2.451.000 bushellel gyarapodott.

TARIFA-ÉCETEK.

A rakodási idő korlátozása az osztrák államvasutaknál. A fokozott wagnonsükséglet folytán az osztrák államvasutak főigazgatósága alá tartozó vonalakon (a galicziáit vonalakot kivéve) a rakodási idő 1889. október 20-ától kezdődő hatályal, a nyitott szállítóokcsikba való fel- és lerakodásra tarifaszéri 12 nappali óráról 6 nappali órára szállítottat le.

TARIFARISCHES.

Beschränkung der Ladefristen auf den österreichischen Staatsbahnen. Wegen gesteigerten Wagenbedarfes werden bis auf Weiteres auf den der Generaldirection der österreichischen Staatsbahnen unterstehenden Bahnstrecken (mit Ausnahme der galicischen Linien) mit Wirksamkeit vom 20. October 1889 die tarifrüssigen Fristen für die Beladung und Entladung der offenen Güterwagen von je 12 auf je 6 Tagessunden herabgesetzt.

Lisztkivétel Fiumén át Nyugat-Európába és Braziliába.
Mehl-Export via Fiume nach West-Europa und Brasilien.

	Angol kikötők Engl. Häfen	Francia kikötők Franz. Häfen	Egyéb nyugot-európai kikötők Sonstige west-europ. Häfen	Braziliába Brasilien	Összesen metermázsakkban Zusammen Mtztr.
<i>September</i> 1889	34424.50	1820.—	—	7788.60	44033.10
1888	48555.60	18025.—	1606—	10457.70	78624.30
Első 9 hónap (Január—September)	1889 606553.06 1888 637267.44	90583.50 95415.25	29519.— 20148.70	111097.16 101207.40	837552.72 854038.79
Érste 9 Monate (Jänner—September)	1886 354285.94 1885 430919.80	57695.— 75117.30	5317.50 14499.—	62223.90 69545.10	479522.34 590081.20
	1885 524848.06	22620.50	10357.—	55922.30	613747.86

MŰSZAKI APRÓSÁGOK.

A liszt elváltozásai huzamosabb időn át való eltartás mellett. Az az ismeretes tény, hogy ha a lisztet huzamosabb időn át hordókhán tartják el, az bizonyos »hordószagot« kap. Polek tartár arra ösztönözte, hogy tudományosan vizsgálja meg ezt a tényt, a melyről a »Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur« ülésén felolvasást is tartott. Megállapítandó volt, hogy vajjon a liszt hordószaga már kezdetét képezi-e elváltozásnak, mely a kenyérfélesztésre hátrányos. Az eredmény pozitív volt. Azon lisztminőségeknél, a melyeken a szagot már érezni lehetett, a sikértartalom részben már oldható módosulása ment át, s a liszt elvesztette téztaképrő erejét. Az őt megvizsgált lisztminőség közül a 2. sz. zsákokban, a többi pedig hordókhán volt eltartva, s a vegyelemzés a 2. sz. normális és szép liszthen 11.06% sőt és 1.44% oldható fehérjét mutatott fel, holott a többi négyedl ezen két főalkarász aránya volt: 1. 8.37% ; 2. 1.4% ; 3. 7.40% ; 6.90% ; 4. 7.23% ; 4.44% ; 5. 6.54% ; 6.46% -hoz. A 3. és 5. sz. lisztminőségek, a melyekben legtöbb volt az oldható fehérje, egyruttal savanyó reakciókat mutattak, holott a többi hárrom semleges volt. Ezen vegyi átalakulások Polek tartár abban a körülmenyben keresi, hogy a hordóban a liszt nem egyenlitheti ki hőmérsékét, s a levegővel nem közlekedik. Ennélfogva a liszt zsákokban sokkal tovább frissebb marad.

Tény továbbá, hogy a liszt megsavanyodása a közepén legnagyobb a kifélé sokk csekélyebb, a minék szintén az az oka, hogy a liszt belsejébe meg van nehezítve a levegő bejutása.

Palatetőzet malmokra. Malmokat és magtárnakat soha sem kellene palával fedni, mert ez különböző okokból nem célszerű. Tízévez alkalomával egy palatető rosszábbul állta ki a próbát, mint a szomszédos zsinidelytelő. A palatetőt ugyanis a lángokban álló szomszédos épület hőségének behatása cserépekké változtatta, úgy hogy a tűznek csupasz tetőréz volt felárta, holott a szomszédos zsinidelytelő érintetlen maradt. A vízárám, a melyet az izzó palalemezekre árasztottak, ezeket szétrepesztette, holott a zsinidelyt sikeresen megvédté. A szállóng szikrá a palatetőt nem veszélyeztetik ugyan annyira, mint a zsinidelyt, de azért ott, a hol sok épület áll sorosan egymás szomszédosságában, a palát ne használjuk fedőanyagul. A hullámos bádogat így helyen inkább lehetne ajánlani.

Fában levő lyukak kijavítására a következő eljárás ajánlható: Tiszta, lebetőleg hűtöttől nyert fűrészport enyves vízzel kemény lömögök gyúrunk s ezt a kitöltendő nyelésébe nyomjuk. A kitöltés felületére azután faliszett szórunk, s az egészért erősen bekapaljuk a nyelésébe. Kiszáradás után e töltést és a körüllette fekvő helyeket üvegpapírral leurolojuk, úgy hogy a felület egyenletes legyen. Az ily kitöltés keménységét tökéletes.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

A buzamoly ellen. J. A. Cook a Michigan Agricultural College tanára egy hathatós szert ajánl, mely úgy a zszusok mint a gabnnyol ellen használható. Ez nem egyéb mint a székéné. Kellő csak igen keveset kell a gabnattartányok

TECHNISCHE MISCELLEN.

Veränderungen des Mehles bei längerer Aufbewahrung. Die bekannte Thatsache, dass Mehl, das längere Zeit in Fässern aufbewahrt gewesen, einen »Fassgeruch« annehme, bildete das Thema einer wissenschaftlichen Untersuchung von Prof. Polek, über welche er in der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Cultur Bericht erstattet. Es sollte festgestellt werden, ob der Fassgeruch des Mehles schon den Anfang einer für die Brodbereitung nachtheiligen Veränderung bezeichne. Das Resultat war ein positives. Der Kieher der Mehlsorten, welche den erwähnten Geruch zeigten, war zum Theil in eine lösliche Modification übergegangen und das Mehl hatte an seiner theilbildenden Kraft verloren. Von den fünf untersuchten Mehlsorten war das Mehl Nr. 2 in Säcken, und die anderen vier Sorten in Fässern aufbewahrt, und die Analyse ergab im normalen, schönen Mehl Nr. 2 11.06 Percent Kieher und 1.44 Percent lösliche Erweissstoffe, während in den vier anderen das Verhältnis dieser beiden Bestandtheile war: 1. 8.37 Percent zu 2.14 Percent; 3. 7.40 Percent zu 6.90 Percent zu 4. 7.23 Percent zu 4.44 Percent und 5. 6.54 Percent zu 6.46 Percent. Die Mehlsorten Nr. 3 und Nr. 5 mit dem höchsten Gehalt an löslichen Erweissstoffen reagierten zugleich sauer, während die drei übrigen neutral waren. Die Ursache dieser chemischen Umwandlung findet Prof. Polek in dem Umstande, dass in den Fässern das Mehl seine Temperatur nicht ausgleichen kann und mit der Atmosphäre in keinem Verkehr steht. Daher erhalte sich das Mehl in Säcken viel länger ganz frisch. Ferner ist es eine Thatsache, dass das Sauerwerden einer Mehlmasse sich mehr in der Mitte und viel schwächer nach aussen hin entwickelt, was offenbar gleichfalls von dem erschweren Luftzutritt nach dem Innern herrührt.

Schieferdach für Mühlen. Niemals sollte man Mühlen und Speicher mit Schiefer decken, da dessen Anwendbarkeit aus verschiedenen Ursachen zu verwerfen ist. So hat ein Schieferdach bei einer Feuersbrunst die Probe schlechter bestanden, als ein benachbartes Schindeldach. Das Schieferdach wurde nämlich durch Einwirkung der Hitze von einem im Brande stehenden nachbarlichen Gebäude in Scherben verwanndelt und dem Feuer der nackte Dacheil dargeboten, während das benachbarte Schindeldach unverseht blieb. Der Wasserstrom, der auf die erhitzten Schieferplatten gossen wurde, verursachte deren Zerfall, während er die Schindeln mit Erfolg beschnitzte. Ein Schieferdach kommt allerdings durch Funkenflug weniger in Gefahr als ein Schindeldach, doch in allen Fällen, wo viele Gebäude eng aneinanderstossen, ist Schiefer als Dachdeckungsmaterial zu vermeiden. Weiltblech dürfte hier als Bedachung eher zu empfehlen sein.

Zur Ausbesserung von Löchern im Holz ist folgendes Verfahren zu empfehlen. Reines Sägemehl, wovonlich von Buchenholz, wird mit Leinwässer zu einer steifen Masse angerührt, die in die auszufüllende Vertiefung gedrückt wird. Auf die Oberfläche dieser Ausfüllung wird nun noch Holzmehl gestreut und das Ganze fest in die Vertiefung geklopft. Nach dem Trocknen der Ausfüllung reibt man diese und die umgebenden Stellen mit Sandpapier oder Schmirgel ab, bis eine gleichmäßige Fläche entsteht. Die Härte der ausgefüllten Masse lässt dann nichts zu wünschen übrig.

LANDWIRTSCHAFTLICHES.

Mittel gegen die Weizenmotte. Prof. J. A. Cook, Michigan Agricultural College, kennt nur ein wirksames Mittel gegen dieses Insekt, welches ebenso gegen den Käfer wie gegen die Getreidemotte anwendbar ist. Das Mittel ist zweifach schwefel-

fenekére önteni, hogy minden rovar megöljünk. Az anyag maga rendkívül átható szaga és könnyen illanó, s mindenféle rovarra néve egyformán halált okozó. Valamely 18—36 hl. gabonát befogadó tartályban 0,8 liter folyadékkal minden rovar meg lehet ölni. A szer alkalmazásánál kívánatos, hogy a folyadékot a gabona alján osszuk el. Ebből a célból egy üres vashenger — egy gázos alkalmas erre a célra — veszdünk elő, s egy kissé hosszabb fabotot illesztünk bele. A bot végét kihégyezzük, s leszúrjuk az egészét a gabonarakás fenekére; ezután kibuzvát a botot, a folyadékot a csöbe öntjük és ez utóbbit azután kibuzzuk. A folyadék így a gabona fenekére jut, s mivel igen illó, csakhamar eloszlik az egész mennyiség között s a tartályban minden rovar megöl. A szer alkalmazásánál nem szabad elfelednünk, hogy a székéneg nemcsak illó, de épp oly könnyen robbanó is, minél fogva ha a magtárba egy gyúfával vagy lámpával lépnek, mielőtt még a gázok ellillantak volna, könnyen tűz keletkezhetik. A folyadéknak azonban oly erős kellemetlen szaga van, hogy nagyon könnyen észre lehet venni, hogy azt valahol alkalmazták, s így a veszély némi óvatosság mellett könnyen elkerülhető. A robbanó gáz oly könnyen eloszlik, hogy ha gondosan szellőztetünk, gyorsan ellillan.

KÜLÖNPELÉK.

Az osztrák molnárok és malomérdeltek Egyesületének idei közgyűlése alkalmával, mely néhány nappal ezelőtt tartottat meg Besben, néhány általános érdekű tárgyat megvitatás alá került. Többek között a sütő-ipartestület egy headványát tárgyalták, mely az Egyesület arra kéri fel, hogy a péklegényeknek osztott ügyi borraolvátok szüntesse meg s a helyett inkább a pék-ipartestület rokkantpénztárának adjon éventiik valamely megfelelő összeget. Ugy látszik, hogy ez ügyben megegyezés nem jött létre, de a közgyűlés mégis elhatározta, hogy e kérdésre nézve az országos magyar malomegyesülettel fogja magát érintkezésbe helyezni s csak ezután fog a kérdés iránt végleg határozni.*) Némi ingerült vitára adott alkalmat a közgyűlésen egyik ismert tag és szövívő részéről telerjesztett amaz indítvány, hogy a biradalmi tanács elő kérvény terjesztések be a végbő, hogy a szokványaru tényleges súlyának felemelése által és a foglaló kötelező elrendelése által a határidő-játék terjedésének gát vettessek. A jelentések szerint az ezen indítvány felelő vita fölöttébb ingerült, sőt személyeskedés jellemező birt, a mi különben a tárgy természeténél fogva érhető is, hisz oly reformról van itt szó, mely egyrészt Berlinben, másrészt Budapesten is heves tárgyalásokra s mindkét tábor — a határidő-játék hívei és ellenségeinek — érkei és álláspontja érvényesítésére vezetett volt. Határozatot ez ügyben különben a bécsi közgyűlés sem hozott, nem is hozhatott, mert az ily ügyeket tudvalegőleg első rohamra nem igen lehet eldönteni.

*) Ugyanezt a kérdést az országos magyar iparügyesület körében ezelőtt lenálott malomipari szakosztály is tárgyalta volt a múlt évben s akkoriban éven csak az ököböl nem lehetett azt tovább szorgalmazni, mert kiderült, hogy az illető javaslatairól nézve nem kedvező álláspont alakult ki. Mindenesetre érdekesnek tartanók, ha az a kísérlet, hogy e kérdés a malomoknak itt ugy, mint túl kölcsönös kartársi egyetértésével oldassák meg, újabb megkísérelésnek és épen most alkalmas időpont is kínálkozik arra, hogy a kérdés fölött társakörünk indúlthasson meg s a szükséges megállapodások is létesíthetnek. *A szerkesztő.*

saurer Kohlenstoff. Man schüttet nur eine kleine Menge auf den Boden des Getreidekastens, um alle Insekten zu tödten. Der Stoff ist ungemein durchdringend und sich verflüchtigt; er wirkt gleich tödlich auf alle Arten von Insekten. Eine Menge von 0,8 Lt. der Flüssigkeit kann alle Insekten in einem 18—36 Hl. haltenden Kasten tödten. Bei Anwendung dieses Mittels ist es wünschenswerth, dass die Flüssigkeit am Boden des Getreides vertheilt wird. Um dies zu thun, wird ein hohler eiserner Cylinder — eine Gasröhre ist geeignet — genommen und ein etwas längerer hölzerner Stock darin eingepasst. Das eine Ende des Stockes wird scharf zugespitzt; der Stock wird nun in die Röhre gesteckt und mit dem spitzen Ende nach unten bis auf den Boden des Getreides gedrückt; nachdem der Stock herausgezogen ist, wird die Flüssigkeit durch die Röhre herausgesaugt und letztere durch Schwefeläurer Kohlenstoff ebenso leicht explodirt wie er sich verflüchtigt, und wenn ein brennendes Zündholz oder eine brennende Lampe in dem Getreidespeicher gebracht wird, ehe die Dünste sich zerlegen haben, leicht Feuer entstehen kann. Die Flüssigkeit hat einen so starken unangenehmen Geruch, dass Vorhandensein sofort bemerkt wird und bei nur einiger Vorsicht ist keine Gefahr zu befürchten. Das explodierende Gas vertheilt sich so leicht, dass bei etwas Sorgfalt in der Lüftung es schnell entweicht.

VERMISCHTES.

Anlässlich der General-Versammlung des Verbandes österr. Müller und Müller-Interessenten, die vor einigen Tagen in Wien abgehalten wurde, kamen einige Gegenstände von allgemeinerem Interesse zur Verhandlung. Unter Anderen eine Zuschrift der Bäcker-Genossenschaft, worin der Verband ersucht wird, die Neujaars-Trinkgelder an die Bäckergehilfen abzuschaffen und dagegen einen jährlichen Beitrag der Invaliden-Cassa der Bäcker-Genossenschaft zuzuführen. Wie es scheint, wurde eine Einigung hierüber nicht erzielt, dagegen beschloss die General-Versammlung, in dieser Angelegenheit vorerst Föhlung mit dem Ungarischen Mühlenverbande zu suchen und erst dann die Frage zur Entscheidung durch bringen.**) Etwas Erregtheit kam in die Versammlung durch den, seitens eines bekannten Mitgliedes und Wortführers eingebrachten Antrag, es möge an den Reichsrath eine Petition gerichtet werden, zu dem Ende, damit durch Erhöhung des Effectiv-Gewichtes der Usance-Waare und durch obligatorische Leistung einer Angabe der Ausbreitung des Termispielles Einhalt gethan werde. Es wird berichtet, dass die Debatte über diesen Antrag einen erregten, ja persönlichen Character annahm, wie bei der Natur der Sache sich auch begreifen lässt. Handelt es sich ja um eine Reform, die einerseits in Berlin, andererseits in Budapest gleichfalls zu heftigen Erörterungen und zur Geltendmachung der Interessen und Gesichtspunkte beider Lager, Widersacher und Verfechter des Termispielles, geführt hat. Zu einem Beschlusse kam es nicht, konnte es nicht kommen, da derlei Dinge bekanntlich nicht auf den ersten Anlauf genommen werden.

**) Dieselbe Frage kam im vorigen Jahre auch im Schosse der hier bestehenden Mühlen-Section des Landes-Industrie-Verbandes zur Erörterung und wurde zu jener Zeit blos deshalb nicht weiter verfolgt, weil es sich ergab, dass für den betreffenden Antrag der Zeitpunkt nicht günstig gewählt war. Es würde sich wohl lohnen, den Versuch, die Frage im gegenseitigen collegialen Einvernehmen der Mühlen hüben und drüben zu lösen, wieder aufzunehmen und es wäre nun jetzt an der Zeit, darüber zu berathen und die erforderlichen Abmachungen zu treffen. *D. E.*

Amerikában is van maradásig. Szeptember

24-én a körbe berendezett malnok molnárai Detroitban gyűlést tartottak, hogy Michigán állam molnárait, a kik kizárólag csak köveken őrölnék, szövetkezzebe egyesítsék. Az eredmény nem volt valami fényes, a dolog nem akart igen menni, dacára minden felhozott érvek arra nézve, hogy a hengeriszt ártalmas hatású a testre. Hiába, nehéz dolog az ár ellen uszni!

A malomipar etnoizodítása Finnlandban. A finnlandi malomipart az ottani szenátus élénken pártolja. Legutóbb ugyanis elhatározta, hogy az új malomoknak az országban leendő létesítése ellenőrződik oly malnok létesítésre a felállítás költsége feléig terjedő *államteljesítések* engedélyez. 3 százalékos kamatozás és 20 évi törlesztés mellett, s hogy a nagyobb malom berendezésekhez szükséges gépek, melyek az országban magában nem készíthetők, 1889—1891-g *édmuntentess* hozhatók be. Finnlandban ugyáztípusú nincsenek agráriusok.

KERESKEDELEM ÉS FORGALOM.

Hausse a jutagártmányokban. Pár nap óta sajtószereit átalakulók ment végbe a juteiparban. Az utóbbi időben erősen hanyatlott gyártmányáraknak az lett a következtése, hogy a nyers juta ára is körülbelül 15 százalékkal csökkent. Mintán ezen első juta-árral mekkora nyeresévszámot történik nyereségben, most közöndomásává válik, hogy az angol gyárak jól el vannak foglalva, s kivált az utóbbi időben óriási megbízásokat kaptak a világ minden részéből, a melyeknek effektuálása hosszú időre igénybe fogja őket venni. Ennek folytán a gyártmányok árai Angliában rohamosan felszöktek 8—10 százalékkal s miután, mint a Berl. B.-C.-s jelenti, Németországban is, az ipar általánosan kedvező helyzete folytán, a jutagártmányok iránt élénkebb a kereslet, a német gyárak is követelték a világpiacznal folyó áremelkedést. Minthogy ezek időközben szintén oleón szerződhetek nyers jutára, a mai viszonyok mellett igen jó nyereségük marad, s minthogy a világpiacznal a gabonaforgalom csak most kezdődik, a pillanatnyilag kedvező irányzat tartóssá lehet. A „Verein deutscher Jute-Industrieller“, mint Braunschweigből e hó 23-ikáról jelentik, elhatározta, hogy a külföldi jegyzéseknek megfelelően *nyolcz egész kilence* százalékkal emeli az árat.

Minneapolisből október 13-iki keltelet alábbi érdekess adatokat jelentik: Az itteni 20 malom tevékenysége tisztességes magasságra emelte az utóbbi héten a termelt lisztmennyiséget. — A heti termelés 164,200 volt, vagyis naponként átlagban 27367 barrel, szemben az előző heti 151,300 barrel-lel és az 1888 megfelelő hetében előállított 162,800 barrel-lel. Ma 19 malom van üzemben, mert egyet előfordult üzemzavar következtében egy héttel ezelőtt be kellett állítani. — Mostanság körülbelül 26,000 barrel termelnek itt naponként. A liszt-üzlet meglehetősen szilárd, eladások mérsékeltlen történnek. A legtöbb malom el van látva elővárszállásokkal, és tekintve azt, hogy e pillanatban a vizező csökkenéséről kell tartani, a mi a folyó óriást jelentékenyen korlátozná, a malnok nagyon tartózkodók a hosszabb határidőre való kitételek szemben. A legtöbb malomazgrá arra szokottak, hogy csakis azt adják el, a mit ily körülmények között nélkülözhetetlenek vel, és szilárdan ragaszkodnak az árákhoz. — A külső kereslet is aránylag még gyenge, s kivált csak sőtöknek való minőségben mozog. E tekintetben azonban úgy látszik némi javulást jeleznek ama nagyobb megrendelések, a melyek patent-lisztekre ma vétettek fel. A következő liszt-kivétel e héten 51,830 barrel volt, szemben az előző heti 57,155 barrellel. Jegyzések el London per 280 angol font: Patent 31/—32 1/2, sőtöliszt 23/—24/—, alsóbbrendű minőségek 12/—14/—,

In Amerika gieb't's auch 'Rückschrittler.'

Am 24. September hielten die Stein-Müller in Detroit eine Versammlung ab, um die Müller des Staates Michigan, welche ihr Mehl ausschließlich durch Steine erzeugen, zu einem Vereine zu vereinigen. Der Erfolg war kein grossartiger zu nennen und trotz allen in's Feld geführten Argumenten, dass das Walzenmehl schädlich auf den Körper wirken, schien die Geschichte nicht so recht in Fluss kommen zu wollen. Gegen den Strom zu schwimmen ist halt eben kein leichtes Stück Arbeit!

Förderung der Mühlen-Industrie in Finnland.

Die Mühlen-Industrie in Finnland wird durch den dortigen Senat lebhaft gefördert. So beschloss derselbe, um das Entstehen von neuen Mühlenanlagen in Lande zu fördern, dass *Staatsteuern* gegen drei Percent Zinsen und Rückzahlung innerhalb 20 Jahren bis zur Hälfte der Anlagekosten für solche Mühlenanlagen ausgeben werden sollen und dass die für grössere Mühlenwerke notwendigen Maschinen, welche nicht im Lande selbst angefertigt werden, während der Jahre 1889 bis 1891 *zollfrei* eingeführt werden können. In Finnland scheint es keine Agrarier zu geben.

HANDEL und VERKEHR.

Hausse in Jute-Fabrikaten. Seit einigen Tagen hat sich in der Jutebranche ein merkwürdiger Umschwung vollzogen. Die in letzter Zeit stark zurückgegangenen Fabrikatpreise hatten einen Rückgang der Rohjute um 15 Prozent zur Folge. Nachdem nun grosse Rohjute-Ankäufe zu diesen billigen Preisen gemacht worden sind, wird es jetzt bekannt, dass die englischen Fabriken gut beschäftigt und namentlich in letzter Zeit enorme Aufträge aus allen Weltgegenden eingegangen sind, deren Execution lange Zeit in Anspruch nehmen wird. Infolge dessen gingen die Fabrikatpreise in England sprunghaft um 8—10 Prozent in die Höhe, und da auch, wie der Berl. B.-C.-s meldet, in Deutschland, veranlasst durch die allgemein günstige Lage der Industrie, der Begeh nach Jutefabrikaten ein sehr guter Gewinn, und da erst jetzt die Getreideverschleppungen auf dem Weltmarkte auf dem Weltmarkte folgen. Da diese die Rohjute inzwischen zum grossen Theile ebenfalls billig contrahirt haben, so bleibt denselben bei der jetzigen Preislage wieder ein sehr guter Gewinn, und da erst jetzt die Getreideverschleppungen auf dem Weltmarkte begannen, dürfte die augenblickliche günstige Tendenz eine anhaltende werden.

Der Verein deutscher Jute-Industrieller beschloss, wie aus Braunschweig vom 23. d. M. berichtet wird, eine den ausländischen Notirungen entsprechende Preishöhung der Jutefabrikate um acht bis neun Prozent eintreten zu lassen.

Aus Minneapolis berichtet man unter dem 13.

Oktober folgende interessante Momente: Die Thätigkeit der hiesigen 20 Mühlen hat die Ziffer des erzeugten Mehlsquantums in der letzten Woche auf eine respektable Höhe gebracht. — Die Wochen-Erzeugung war 164,200 barrels, oder pro Tag im Durchschnitt 27,367 barrels, gegen 151,300 barrel in der vorangehenden Woche und 162,800 barrel in der korrespondirenden Woche 1888. Heute befinden sich 19 Mühlen in Betrieb, nachdem eine, in Folge einer Betriebsstörung, vor einer Woche abstellen musste. Demalen werden hier beiläufig 26,000 barrels pro Tag productirt. Der Mehlmarkt ist zusehends fest und Verkäufe werden in massiger Umfange gemacht. Die Mehrzahl der Mühlen ist mit Vorwerken versehen und mit Rücksicht darauf, dass momentan eine Abnahme der Wasserkraft zu befürchten ist, durch welche die laufende Vermahlung wesentlich beengt werden könnte, beobachten die Mühlen grosse Reserve in Bezug auf Engagements für entfernte Termine. Die meisten Mühlenfirmen beschränken sich darauf, das zu verkaufen, was sie unter solchen Umständen als unentbehrlich betrachten und halten fest auf Preise. Die auswärtige Nachfrage ist noch immer verhältnissmässig schwach und hat vornehmlich Bäckersorten zum Gegenstande. Einige grössere Ordres für Patent-Mehl jedoch, die heute aufgenommen wurden, schienen eine Besserung in dieser Richtung anzudeuten. Die direkten Mehlexporte während der Woche waren 51,830 barrels gegen 57,155 barrels in der vorigen Woche. Notirungen el London per 280 englische Pfund: Patent 31/— bis 32 1/2, Bäckermehl 23/— bis 24/—, Untere Sorten 12/— bis 14/—.

Buza- és liszt-üzlet.

Budapest, 1889. okt. 30.

A külföldi piacokon uralkodó rendkívüli csend hatása alól az itteni buzapiac se vonhatta ki magát, s az a tény, hogy mi áruinkkal oly magasan állunk a külföldi paritás felett, csakis azt eredményezheti, hogy általános üzletlenség esetén az irányzatot még mindig inkább lenyomva tartja. A Budapestre való mult-heti buzapiezoalatok mindenesetre csökkenést mutatnak ugyan, de a piacnak még mindig több rendelkezésére, mint a mennyit az itteni malmok hetenkint feldolgoznak, a heti felhasználóktól még mindig fölösleg rakározotatik be, s ez az export teljes hiánya mellett érzhetővé is kell hogy váljék, mindaddig, míg a helyi üzletrés nem nyúl bele a dologba, vagy pedig egyéb ármozgató impulzus nem merül fel.

Csökkenő felhasználainkkal szemben figyelemre méltó az a meglehetősen jelentékeny gyarapadás, a melyet a külföldi exportáló államok kivitele az utóbbi időben feltűntet. Oroszország kivitele szeptember elején hetenkint 260,000 métermázsára csökkent, s az október 12-ig terjedő héten 630,000 métermázsára emelkedett. Amerikából szeptember közepén 260,000 q-t vittek ki, ellenben a legutóbbi heti kimutatásban 440,000 q szerepel. India a szeptember 20-igiki terjedő héten csak 18,000 q-t vitt ki, mely mennyiség legújában 140,000 q-ra csökkentett.

Hasonló viszonyok mutatkoznak az Amerikából Angliába való lisztkivitelben, mert a heti hajóberakodások, a melyek szeptemberben s október első felében 170,000 és 112,000 hordó között ingadoztak, a legutóbbi heti kimutatásban 276,000 hordónyi rohamos emelkedést mutatnak.

Ezek oly szónok, a melyeket a külföldön ugyancsak figyelembe vesznek, s főleg ezeknek kell tulajdonítani a főpiacokon mutatkozó lágyulást, mert utjabban azon elvet érvényesítik, hogy a buzával való ellátás tekintetében a világnak az idén nincsen oka aggódnia.

A lisztüzlet állományban nyugodt, s eddig sem volt nagyobb forgalom. Részben maguk a malmok is gondoskodnak róla, hogy a fák az égbe ne nőjének, mert az előforduló olesó és egyre olesőbb ajánlatok nagyon alkalmasak arra, hogy zavarba hozzák még a legkészségebb vevőt is. — Az a körülmény, hogy a malmok, dacára az üzemredukálásnak, dacára a csekélyebb készletnek — mert ezek az utóbbi héten a kivétel növekedése folytán kétségkívül csökkentek — kölcsönös alacsonyabb áránálaltokian versengnek, az utóbbi időben többször képezte megbeszédés tárgyát, s már az említett jelenség abnormis voltát tekintve is, csak méltányolni lehet ama kísérleteket, a melyek ama körülmény megmagyarázására s az eszmecsere előmozdítására irányulnak. Másrészt azonban az a magyarázat, hogy a malmok nem úgynek eléggé saját érdekeikre, s az áratat minden szükség nélkül lenyomják, nagyon egyoldalú s éppen azért nem is kielégítő. Az csakugyan áll, hogy az alacsony árak, a melyek az utóbbi időben néha előfordulnak, nem hozhatók összhangzásba a tényleges viszonyokkal, de megfontolódni, vajjon a malmok nem-e szoríthatnak jobban, mint a mennyit maguk szorítanak, vajjon nem állnak-e oly általános törvény hatalma alatt, a melyen hajótörést szenved az egyes gyárosok akaratát és szándékát.

A nyerstermény, a mely egy aratási éven belül az országban nem szaporodik, oly aratás után mint az idei volt az árbel nem igen fog engedni, miután a fogyasztók törökveinek a termelők ellenállását kell leküzdeni, a gyártmányunk ellenben, a mely mint ilyen naponként újabb és újabb mennyiségben termeltek s jut a piacra, nincsenek meg azok a visszatartói, sőt in-

Weizen- und Mehlggeschäft.

Budapest, 30. Október.

Der Wirkung der ausserorientlichen Stille, die auf den ausländischen Märkten herrscht, kann sich denn auch der hiesige Weizenmarkt nicht entziehen und die Thatsache, dass wir mit unseren Preisen so hoch über Parität des Auslandes stehen, kann nur dazu beitragen, die hiesige Tendenz in Zeiten allgemeiner Ernüchterung nur noch mehr niederzuzulassen.

Die letztwöchentlichen Weizenzufuhren nach Budapest zeigen allerdings eine Ausnahme, aber noch immer steht dem Markte mehr zur Verfügung, als die hiesigen Mühlen wöchentlich aufarbeiten, noch immer wird ein Ueberschuss der Weizenzufuhren zu Lager genommen und das muss sich, bei dem gänzlichen Mangel an Export, fühlbar machen, insolange nicht die locale Speculation eingreift oder sonst ein preisbewegender Impuls hinzukommt. Zufuhren, die ziemlich bedeutende Zunahme, den die Ausfuhr der exportirenden Länder des Auslandes in letzter Zeit erfahren haben. Der Export Russlands war Anfangs September bis 260,000 Mtr. pro Woche zurückgegangen, und hob sich in der Woche bis 12. Oktober auf 630,000 Mtr. an. Aus Amerika wurde Mitte September 260,000 Mtr. exportirt, wogegen im letzten Wochen-ausweis 440,000 Mtr. figuriren. Indien brachte in der Woche bis 20. September nicht mehr als 18,000 Mtr. zur Ausfuhr, die sich wenigstens bis 140,000 Mtr. hob.

Ähnliche Verhältnisse zeigen sich im Mehlexport aus Amerika nach England, denn die Wochen-Verschliffungen, die im September und bis zur ersten Hälfte Oktober zwischen 170,000 und 112,000 Fass variiren, zeigen in der letzten Ausweis-Woche eine rapide Zunahme bis 276,000 Fass.

Dies sind Ziffern, die im Auslande wohl beachtet werden und welchen vornehmlich die Ernüchterung der Hauptmärkte zugeschrieben werden muss, denn sie bringen neuerdings den Grundsatz zur Geltung, dass die Welt sich auch im heurigen Jahre hinsichtlich der Weizen-Versorgung keiner bangen Sorge hinzugeben braucht.

Das Mehlggeschäft ist anhaltend thülig und die grösseren Umsätze sind bisher ausgeblieben. Zum Theile scheinen die Mühlen selbst dafür zu sorgen, dass die Röhme nicht in den Himmel wachsen, denn die vorkommenden billigen und immer billigeren Offerte sind ganz dazu geeignet, selbst bereitwillige Käufer einzuschüchtern. — Der Zustand, dass die Mühlen trotz reduzirten Betriebes, trotz geringerer Vorräthe — denn dieselben sind in den letzten Wochen durch die Zunahme des Exportes zweifels-ohne zurückgegangen — im gegenseitigen Unterbieten der Preise weiterfein, wurde in letzter Zeit vielfach erörtert und schon der abnormen Erscheinung halber sind die Versuche, jenen Unzustand zu erklären und den Ideen-austausch darüber zu fördern, nur zu loben.

Andererseits aber muss die Erklärung, dass die Mühlen ihre eigenen Interessen nicht gehörig handhaben und ohne Noth die Preise herabdrücken, als allzu einseitig und daher als ungenügend bezeichnet werden. — Es ist richtig, die niedrigen Preise, wie sie in letzter Zeit zuweilen vorgekommen, scheinen mit den thatsächlichen Verhältnissen nicht in Einklang zu bringen zu sein, aber zu erwägen ist, ob die Mühlen nicht mehr geschoben werden, als dass sie selber schieben, ob sie nicht unter der Macht eines allgemeinen Gesetzes stehen, zu dem der Wille und das Vorhaben des einzelnen Fabrikanten scheitert.

Das Rohprodukt, welches innerhalb eines Erntejahres im Lande sich nicht vermehrt, wird nach einer Ernte, wie die heurige war, im Preise schwerer nachgeben, da die Bestrohungen der Consumen-ten den Widerstand der Eigner zu bekämpfen haben; das Fabrikat hingegen, welches als solches tagtäglich in immer neuen Quantitäten erzeugt wird und auf den Markt kommt, hat jenen Rückenhalter nicht, steht vielmehr in der Regel zum Verkauf

kább rendszerint előadásra kész, s ennél fogva az bizonyos időszakokban inkább ki van téve az árnyalomnak, mintsem a nyers termény. — Uglazsák, hogy ilyesmire érvényesül jelenleg a liszt-piaczson, s ezért igen fontos az, hogy a keresletet szemmel tartassuk és lathá vessük, a fogyasztás logikozelőbbi szükségletét számba vegyük, mert a heves kinalat által a pillanattól kezdve, midőn a naponkinti terméssel szemben megfelelő szükséglet fog állni s a vételkedv újra feltámad, meg fog szűnni, mintha soha nem is létezett volna.

Az őzi vetések állapotáról a hivatalos közleményekből állblathat veljüket át: A *Duna balpartján* igen szépek; a korán elvetett búza és rozs erősen bokrosodik, a kedvező meleg időjárás rendkívül hozzá kifejlesztette. A későbbi vetés egyenlősen kel. A repce tetemesen javult s máris szépné mondható. A nagyrévrű eszések mindez ideig nem okoztak nevezetesebb kárt a vetésekben, Bars vármegye egy részében azonban a lapályosabb fekvésű földek víz alá kerültek. Nyitra vármegyéből jelentik, hogy helyenkint az egerek és a drótféreg elszaporodtak. A *Duna jobb partján* a búza, rozs és árpa szépen kikelték, a korábbiak jól bokrosodnak; repce jól fejlődik. A rozsvetések helyenkint rovar okoktól károsok. A *Duna-Tisza közén* nagyon jól állnak, üde zöld színtek, több helyen buják. A *Tisza jobb partján* általában véve kielőtők, szépek és buján fejlődnek. Ungban helyenkint panaszokdnak, hogy a rozs- és árpa-vetéseket a drótféreg pusztítja. A repce többnyire kifogástalanul áll. A *Tisza balpartján* a korai őzi búza- és rozsvetések a kedvező időjárás folytán mindenütt szépen előhaladtak növekedésükben, helyenkint — mint Békés, Bihar, Hajdú és Szabolcs vármegyékben — túlságos kövörek is. A rozsvetések is általában igen szépek. Békés, Szatmár és Szilagy vármegyékben helyenkint a búzát a drótféreg, Békés, Bihar és Szilagy vármegyék egyes részeiben pedig a repcét a hernyó pusztítja. A *Tisza-Maros között* a korán vetett gabonafélék jól állnak, szépen bokrosodnak; repce — csekély kivétellel — szintén jól áll. Az *erdélyi vármegyékben* jól kikelték és szépen fejlődnek, néhol igen sűrűk. A korábbiak dúsak és nagyon elbokrosodtak; helyenkint különösen Háromszék vármegye sepsi alsó járásában a lötét károsítja, a vetésekben itt-ott már is nagy sárga foltok látszanak.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Amsterdam, 1889. okt. 24. (F. Oelsner.) Rozs változatlan, helybeli 118 c. Pétervár 140 122/3 c. Berdianski 141, 123/4 c. régi galaczi 152 márcziusra 139/40 41, felmondattól 460 Last, összesen 3500 Last. *Buza* tavaszra magasabb, november 189, márczius 197 régi odessai, lengyel 212, alsódnai 196, varnai 190. Törökébuzza dara durva pétervári 222, amerikai tengeri mixed 117 & 120, Odessa 118 & 120, Duna 114 & 116.

Canadá búza 10 c. mély magasabb.

New-York jelent, hogy a túlság felhozatal következétkben buzahán lanyta volt a piac, és az ár lassankint 1 1/2 c. e esett, annál is inkább, mert a haussera úterkedők realizáltak, a baissierek pedig eladtak. Kivételre kevés volt a megrendelés. Az üzlet lanyhán zárult. Beföldön a forgalom korlátozott volt. Lisztkben nagyobb kötések történtek, változatlan áron.

SZEMÉLYI HIREK.

A **Borsod-Miskolczi gőzmalom részvény-társaság** igazgatóságá özintere részvételt jelenti a társaság buzgó tisztviselőjének, **Polgár Imrén**nek, élte 43-ik, példás hűség és erényekének szorgalommal viselt hivataloskodásának 19-ik évében, folyó hó 21-ikén váratlanul bekövetkezett elhunytát. Béke porainak!

herelit und ist daher zu gewissen Zeiten eher einem Preisrücktae ausgesetzt, als das Rohprodukt. — Etwas Aehnliches scheint sich diermalen auf dem Mehlmarkte geltend zu machen und deshalb scheint es von grösserer Wichtigkeit, die Nachfrage im Auge zu behalten und abzumessen, den nächsten Bedarf des Consumes zu veranschlagen, denn das heftige Ausgubt wird aufhören, als wirke es nicht gewesen, von dem Momente an, da der täglichen Erzeugung gegenüber ein entsprechender Bedarf und die Lust zum Kaufe wieder erstehen wird.

Antlicher Staatenstands- und Ernteberticht. Die im Ackerbau-Ministerium vom 13. bis 28. Oktober inclusive eingelangten amtlichen Berichte über den *Staatenstand* mindt Folgendes:

Maio. Wird rechts der Donau in Folge des andauernden Regenwetters stellenweise noch jetzt gebrochen. Der Ertrag ist im Allgemeinen schwach, mittelmässig, in den Komitaten Somogy, Tolna und Zala aber gut mittel, an einigen Stellen sogar über mittel. Zwischen Donau und Theiss hat Regenwetter das Brechen gehindert, grösstentheils aber ist es schon vollendet. Der Ertrag kann ein befriedigender, an einigen Stellen sogar ein guter genannt werden. Die vielen Regen waren von so grossem Schaden, dass der Maisschmelmel wird. Rechts der Theiss grösstentheils schon einheimst, Ertrag mittelmässig; hier und da unter mittel. Links der Theiss ist das Brechen mit wenig Ausnahmen zu Ende. Die Beendigung des Einführens verhindert in den Komitaten Szabolcs, Szatmár und Szilagy häufiger Regen; der Ertrag ist quantitativ, sowie qualitativ ganz gut; in den Komitaten Békés und Bihar hängt an einigen Stellen sogar der eingeführte in Folge Regenwetters zugrunde zu gehen an. Zwischen Theiss und Maros ist das Brechen im Allgemeinen beendigt; der Ertrag kann sowohl quantitativ wie qualitativ günstig genannt werden; viel stellenweise in Folge häufigen Regens schmelmel. In Siebenbürgen genug gut gereift, grösstentheils auch schon gebrochen. Der Ertrag ist ein mittelmässiger, stellenweise unter mittel.

Herbstsaaten. Links der Donau sehr schön, der frühe Weizen und Roggen in Folge warmer Witterung recht spriessend. Repp schön, Der viele Regen hat keinen nennenswerthen Schaden angerichtet in einem Theile des Komitats Bars gelangt die tiefer liegenden Felder unter Wasser; in einigen Theilen des Komitats Nyitra sind Maiss und Drabwürmer in grosser Menge. — Rechts der Donau in guter Entwicklung. — Zwischen Donau und Theiss sehr gut. — Rechts der Theiss befriedigend, im Komitat Ung verheert der Drabwürm die Roggen- und Gerstesaaten; Repp ausgezeichnet. — Links der Theiss in schöner Entwicklung; in einigen Theilen der Komitate Békés, Szatmár und Szilagy verheert der Drabwürm den Weizen, in Békés, Bihar und Szilagy die Trauen den Repp. — Zwischen Theiss und Maros sehr gut. — In Siebenbürgen in schöner Entwicklung; im Szepser Bezirk des Háromszéker Komitats richtet der Engering Schaden an.

MARKTBERICHTE.

Amsterdam, 24. Oktober. (F. Oelsner.) Roggen unverändert, loco 118 Sh. Petersburger a fl. 140 122/3 Sh. Berdianski 141, 123/4 Sh., alten Galatz 152 pr. März 139/40 41, gekündigt 450 Last. *Maiss* 3500 Last. *Weizen* per Frühjahr höher November 189, März 197 alte Odessa, polnisch, 212, N-Donau 196 Varna 190. Buchweizengrütze grobe Petersb. 222, Maiss amerikan. Mixed 117 & 120, Odessa 118 & 120, Donau 114 & 116.

Canada-Weizen 10 c. höher.

New-York meldet, dass in Folge übergrosser Zufahren in Weizen der Markt flau war u. langsam 1 1/2 Sh. c. fiel, zumal die Haussiers realitieren u. die Baissiers verkauften. Für Export lagen wenig Ordres vor. Der Markt schloss flau. In Holland war das Geschäft besser. In Mehl fanden zu unveränderten Preisen grössere Abschüsse statt.

PERSONALEN.

Die **Direction der Borsod-Miskolczer Dampfmühl Actien-Gesellschaft** meldet mit aufrichtigem Beileid den am 21-ten l. M. plötzlich eingetretenen Tod ihres treuen Beamten **Emrich Polgár**, der im 43-ten Lebensjahre und im 19-ten Jahre seines pflichttreuen und unermühdlichen Dienstes gestorben ist. Friede seiner Asche!

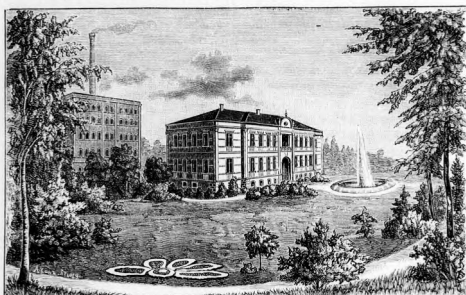
HIRDETÉSEK.

Die Müllerschule zu Dippoldiswalde, Sachsen

beginnt ihr Wintersemester am 1. November.

Aufnahme von
Schülern bis
15. November.

Prospect und
Lehrplan gratis.

Aufnahme von
Schülern bis
15. November.

Prospect und
Lehrplan gratis.

Der Director: F. Simon v. Ackermann.

Meine Maschinenoele,

welche bei *ersten Etablissemments* mit *bestem Erfolge* in Verwendung sind, empfehle ich der Aufmerksamkeit der p. l. *Dampfmaschinen*, ebenso meine *Kammradfette* etc. mit Garantie für beste Bedienung.

CARL J. KRAUS

Budapest, Dorotheagasse 6.

Haupt-Niederlage von Schmieröelen, Petroleum, Fettwaaren und Desinfectionsproducten.

Egy 12—16000⁰/₀ fehér örlésre berendezett legujabb szerkezeti

gőz-műmalomhoz
keresztetik

egy feles társ,

a ki az ület vezetésével is megvolna bizva.

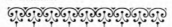
A malom concurrentia nélküli vidéken van. Bővebb felvilágosítást a szerkesztőség ad J. O. jegy alatt.

Für den

Prager Rayon

sucht der dortige Reisende einer ersten Mühle direkte Mühlenvertretung, eventuell die einer leistungsfähigen Provinzmühle. Gef. Zuschriften an die Adm d. Blattes.

GANZ & COMP.

Vasöntöde és gépgyár részv.-társaság
Budapesten és Leobersdorfbán Bécs mellett

hengerszékeit, hámozó- és egyéb malomgépait;

turbinákat;

villamos világítást és erőátvitelt;

vasuti-kocsikat és vasuti-felszereléseket;

mindennemű kemény öntvénygyártmányait; gép- és öntött-munkáit.

Eisengiesserei u. Maschinen-Fabrik Act. Ges.

Budapest u. Leobersdorf bei Wien

empfehlen ihre

Walzenstühle, Schäl- und sonstigen Müllerei-Maschinen;

Turbinen;

Elektrische Beleuchtung und Kraftübertragung;

Eisenbahn-Waggons und Eisenbahn-Ausrüstungen;

Hartgussfabrikate aller Art;

Maschinen- und Guss-Arbeiten.

Müllereimaschinen und Mühlenbau

für Weizen, Korn und Hirse.

A. BESSER, Wien, Währing, Frankgasse 7.

Szerkesztő: Bosányi Endre.

Brózsa Ottó könyvnyomdája, Budapest.